

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206282

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP-731-28-4-81-10,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T425
A 53A Accession No. T.3940

Author శివసూరినాథం (పంప) శ్రీకృష్ణ

Title శివసూరినాథం పంప 1930.

This book should be returned on or before the date last marked below

శ్రీ

ఆంధ్ర
ధాతుమాల.

(పరిషత్తు త్రికనుండి పునర్ముద్రితము)

కాకినాడ :

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడి

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు శాలయమునఁ
బ్రకటింపబడినది.

1930.

వెల రు 0-12-0.

ధా తు మాల.

ఈయాంధ్రధాతుమాలకు మూల మగువ్రాతకాగితపుబ్రతి శ్రీనూ ర్యరాయాంధ్ర నిఘంటుకా గ్యల సముదాయ గల చిన్నయసూరిగారి లిఖితగ్రంథసముదాయములో దొరకినది. ఇది చిన్నయసూరికృత మగునో కాదో సిద్ధాంతముచేయుటకుఁ దగినప్రబలాధారమున దొరక లేదు. మేమువినిసంతమట్టుకు సూరిగారిచే రచియింపఁబడిన పీఠికందిగ్రంథములై యున్నవి.

1. ఆంధ్రశబ్దశాసనము.
2. ఇంద్రియ లాచట్టముల భాషాంతరీకరణము.
3. చాటుపద్యములు.
4. రాణిగారియక్షుటాభి సుకవిసాసకు రచించినపద్యములు.
5. సంస్కృతశాసనోధ.
6. సంస్కృతసూత్రాంధ్ర వ్యకరణము (చిన్నయసూరియము.)
7. ఆంధ్రశబ్దబింతావణి వ్యాఖ్య
8. భాలవ్యాకరణము.
9. నీతిచంద్రిక.
10. శబ్దలక్షణసంగ్రహము.
11. అక్షరగుచ్ఛము.
12. వద్యాంధ్రవ్యాకరణము.
13. విభక్తిబోధిని.
14. అకారాదినీఘంటువు.
15. విశ్వనిఘంటువు.
16. నుజసరంజనీవక్రక.
17. ఆదికర్వవచనము.
18. పచ్చయ్యప్పగారిప్రబద్ధములు.

ఈగ్రంథమందు గ్రామ్యరూపములు పెక్కులు కానఁబడుచున్నవి దీనినిబట్టి యిది చిన్నయసూరికృతము కాదేమో యనిసంశయించుట కవకాశము గలదు. ఎట్లయినను దెనుఁగులో ధాతుసాత వింతదనుక లేదు కావున దీనిని ప్రకటింపితిమి. ఇందలిగుణాదోషములు విచారించుభారము వండితులదియై యున్నది.

దీనిపై విద్యాక కట్టె సాంబనూర్తి శాస్త్రిగారి యభిప్రాయము వెనుక వైపునఁ బ్రకటించఁబడినది. ప. ఆ.

శ్రీ సరస్వతీవరచేవలామైనముః ధాతుమాల-పీఠిక.

ఈయాంధ్రధాతుమాలను గోకచున బ్రహ్మింది యాంధ్రసాహిత్యవరి
 వత్తు తనముఖ్యవిధి నొకదానిని నిర్వర్తించినది. సాధారణముగా గ్రంథనిబద్ధ
 ము లగుభాషల కెల్ల వ్యాకరణ ముండితీరును. ఏకాలమునం జేయేవదము
 లు వాక్యములు నెట్టిపరిణామమును బొందినవో తెలుపుటయును బహుశిష్ట
 జనవ్యవహారారూపకదములు మాత్రమే ప్రయోగాద్వము లని శాసించుటయే
 వ్యాకరణముల ప్రయోజనము. ఎల్లభాసలందును దొలదొలల బరిమితము
 లగుక్రియాపదములు మాత్రమే యుండి యవసరముల ననుసరించి కాల
 క్రమమున నితరపదములకూడిక చే నవరిమితము లగు నని కొందఱు వండితు
 లందురు. సంస్కృతభాషయందలి పదము లన్నియు ధాతుజన్యములే యని
 పాణినీయవ్యాకరణమునందలి వ్యుత్పత్తికతము చెప్పుచున్నది. తెనుగుభా
 షయందలి కాలా చేయు కన్ను మక్కు మొదలగుపదము లన్నియు ధాతుజన్య
 ములే యని వలువురు పండితు లనుచున్నారు. కాని ధాతురూపములు నా
 మములుగాఁ బరిణమించినవో నామములనుండి ధాతువులు జనించినవో నిర్ణ
 యించుటమాత్ర మలవికానికని. ఈసంశయ మాంధ్రభాషావిషయమున నత్య
 ధికముగానే కలదు. నేను మేము నీవు మీరు వాఁడు వారు అను ద్వ్యక్షర
 సర్వనామములందలి ద్వితీయావయవములే ప్రకృతిక్రియావిభక్తులుగా నగవడు
 చున్నవి. తొలుదొల ధాతువులకు విభక్తిప్రత్యయములు లేవనియు సర్వ
 నామపదములే తల్లదర్థానుసారముగ ననుప్రయోగించఁబడియెడి పనియుఁ
 గాలక్రమమున నయ్యవి పర్ణలోపాదివికారములఁ బొంది విభక్తులుగా మాటి
 న పనియు నూహించ నగును. అయినను ధాతురూపములు మాత్ర మనాది
 సిద్ధములై స్వతంత్రముగానే యున్నవి.

ఏభాషయందైనను బొందిత్యమునకు ధాతురూపపరిష్కాసము పరిమ
 సాధనముగా నున్నది. అనేకశబ్దము లుపసర్గసాహచర్యమునను ప్రకరణవశ
 మునను భిన్నార్థద్యోతకము లైనను రూపసాదృశ్యముంబట్టి యేకధాతుజన్య
 ము లని నిర్ణయించుచున్నాము. ప్రహారాహారసంహారవిహారపరిహారము లిట్టి
 వి. ధాతురూపపరిష్కాసము లేనిభాషాజ్ఞానము నేత్రహీన మగుశరీరముం

బోలి నిరర్థక మగుచున్నది. పరిచిత మగువరిమిత ధాతుకతిపయముతో నవరి మితము నావశ్యకము నగుపదజాలమును నిర్మించికొనట వ్యవహారసౌకర్యముం గూర్చును. కావుననే ప్రాచీనవందితులు ధాతుమాలల రచించి యుండిరి. సంస్కృతమునకు ధాతుదశగణివలనఁ గల పాఠశ్లోకము వర్ణింప నలవికానిది గదా! కణ్ణాటభాషకు సైతము ధాతుపాఠము గలదు. ఆంధ్రభాషకు లక్షణముల రచించినవారు ప్రాచీనవచీతు లనేకులు వచ్చును నీరీతిగా ధాతువుల నెల్లనేకసూత్రమున గుదిగ్రుచ్చి లోకమున కర్పించినవారు సుగ్రహీతనామధేయ లగుశ్రీపరవస్తు చిన్నయసూరిగారుమాత్రమే. శ్రీసూరిగారిచే రక్షగాస్సు లగునాంధ్రు లెల్లరజిహ్వోగ్రములంకను జాంకించుచునేయుండును. ప్రమాణమే కానిం డప్రమాణమే కాని డు జాంక్యోకరణముం బోతఁ బటుతర మగు నాంధ్రవ్యాకరణ మాంధ్రావనియం దింకొక్కటి కలదా? చిన్నపొత్తమే యైనను నీతిచంద్రికం బోలుప్రోవనచన కావ్యము తేజాకటి లేదుగదా? ఈరెండు గ్రంథములును శ్రీసూరిగారి కీర్తిలతికకు శాఖాద్వయమై యాంధ్రదేశ కాయ మానమున నలముకొని యనశ్వరజ్ఞానఫలము లందించుచున్న వరుట యతిశయోక్తికా నేరదు. శ్రీసూరిగారిజీవితచరిత్ర మిదివఱ కీవరిషత్పత్రికయందే ప్రకటించబడినది. అచ్చువడిన నీతిచంద్రికాశాలవ్యాకరణములుకాక యముద్రిత మగునొకగొప్ప తెలుఁగునిఘంటువు సూరిగారు రచించినది శ్రీపీఠకాపుర సంస్థానమునఁ గలదు. శబ్దరత్నాకరముకంటె విడి మిగులఁ బెద్దది. శబ్దరత్నాకరమున కిది మూలస్థాయ మైనదికూడను. శబ్దాక్షణసంగ్రహ మను నొకముద్రితాంధ్రవ్యాకరణము సూరిగారు రచించినట్లు ప్రకటించబడియున్నది కాని యది వారితే రచించబడినది కాదని నేను తిలుకుపరిషత్సభలో సిద్ధాంతికిరించియున్నాడను. ఇట్లుండ నిపు డీధాతుమాల యొకటి సూరిగారిచేరు మోసికొని లోకమున కవతరించినది. కావున దీనికలరూ పించుక విమర్శించవలసియున్నది.

శ్రీసూరిగారు ధాతుమాల నొకదానిని రచించిన ట్లనేకు లెఱుంగదు. ఈగ్రంథమునం దెక్కడను సూరిగారిచేరు లేదు. శ్రీసూరిగారిమితమునకు చిరుద్ద మగు ననేక విషయము లిందుఁ గలవు. అలాక్షణికత్వమును నిరసించు వారిలో సూరిగా రగ్రగణ్యు లనుట నర్హివాదు గదా? అట్టిసూరిగారు గ్రామ్యు యావముల నుదాహరింతురా? ఒకవేళ న్నవప్రతిపత్తికై గ్రామ్యుకద

ములతో నర్థనిరూపణము గా వించినఁ గావింపవచ్చును గాని ధాతువులకే గ్రామ్యరూపముల నుదాహరించుట వానియర్థమును సూక్ష్మతమున నాంధ్రమున ను దెల్పుటయును శ్రీసూరిగారివంటి యభినిర్విష్టు లాచరింతురా? “ధాత్వా దులకు ధాత్వాదు లనుప్రయుక్తంబు లై విలక్షణార్థాభిధాయకంబు లగు నయ్యవి శబ్దకల్ప వంబులు నాఁబడును.” అని సూత్రించి సూరిగారు ఏగుడెంచు, చనుడెంచు, మేలుకొను, అందిచ్చు, వొత్తెంచు మొదలగురూపములను సాధించిరి. నీవియ్యం దవయవద్యయము వేర్వేటి స్వకంతప్రయోగము గలది యే. ఈ గ్రంథమునందు అగవడు మొదలగురూపములను సమాసధాతువులుగాఁ జేర్కొని అగవడులో అగకు వ్యస్తప్రయోగము లేదనుట సూరిగారిమతమునకు విరుద్ధముగాదా? సమాసధాతుసంజ్ఞ సూరిగారిగ్రంథమునం దెక్కడ నగవడును. సమాసధాతువు లను సంజ్ఞాకరణమే దుష్టము. ప్రయోగారూఢము లగు దేశ్యధాతువులకు మాత్ర మర్థనిరూపణము రూపనిష్పత్తియై గావించుట గ్రంథోద్దేశముయి యుండఁగా నందు వ్యావహారికములఁగూడ నుదాహరించు యందుఁ గొన్నింటికి మాత్రము గ్రామ్యము లని “గ్రా” సంజ్ఞతో సూచన గావింపఁబడినది. సూచనావిరహితము లయ్యు గ్రామ్యము లనేకములు గలవు. మఱియు ననేకవిధము లగుదోషము లీ గ్రంథమునం దగవడుచున్నవి. వాని నీషన్తాత్రముగ నీసారిది నుదాహరింతును.

అగవడు, అగువడు- ఆనుతించు, ఆమెతించు- ఎదగు, ఎగుగు- ఎదిర్చు, ఎదిట్టు, ఎదితించు, ఎరుత్కొను- ఓదాగ్చు, ఓకర్చు- తడవు, తడువు, తవుడు- తవుడుకాడు, మొదలగురూపాంతరము లడుగడుగునఁ జూపఁబడినవి. కాని యిందలిరూపాంతరములును శకటరేఫసాయోగములును గ్రంథములం దెక్కడను గానరావు, కొన్ని వ్యవహారమందును మృగ్యములే. ఓటించు-ఓట్రించు; కతకు-కతుకు, కడకు-కడుకు, తవుడు-తవుడుకాడు, మట్టగించు, మద్దటిలు- మద్దటిలు, లోటు, లోడు అను రూపాంతరములే ఏదేశమం దేవి వ్యవహారసిద్ధములో నాయెఱిఁగినంతవఱకుఁ దెలియరాలేదు.

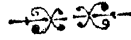
అర్థనిర్ణయమునందు ననేకదోషము లున్నవి. ఆమెతించు-సత్కారపూర్వకముగాఁ బించుట, వింకుచేయుట యగునేమో! క్రన్ = కాంక్షించుట. (చుట్టుకొనుట శ. ర) ఆవు మొదలగునవి పొడుచుట క్రుచ్చు కాని కుచ్చుకాదు. దుయ్యనకు శాణము దూసిపాటుట కాని పిడికిలినుండి చాటుట కాదు. ఒకవేళ

పిడికిటనుండి విడుచుట యగునేమో? కరకు మొదలగు నాలురూపములకు భోజనసామాన్యమే యర్థమైనను శునకాస్మాదవమే యని నియమించుట సరి కాదు. రాసాను దోషమూరోపి, ది. తెచ్చుటంట ? వందివేయుటకు కట్టవంచుట ప్రసిద్ధము. ద్రవవదార్థ మొలికించుట గ్రాస్యము. ప్రకృతిప్రత్యయ నిరూపణమందును దోషము లగవడుచున్నవి. అను-అటచేతితో, గొట్టుట యును చు వర్తమానార్థక ప్రత్యయము నని తెలుపుట తప్పుగాదా? ఔషుగటచులో ఔషుగట ధాతువంట, చు వర్తమానార్థక ప్రత్యయ మంట. ఇంతటి వైకరీత్య మొందె నె గలదా ?

వ్రాతప్రతియందు ధాతువు, సంస్కృతార్థము, ఆంధ్రార్థము, వర్తమాన భూతభావికాలిక ప్రత్యయములు, విశేషములు నని యేడువిభాగములు ప్రదర్శించబడినను, ముద్రణమున ధాతుధాత్వములు మాత్రమే ప్రకటింపబడినవి. అన్ని ధాతువులకు వర్తమానమున చువర్ణకమును భూతమున ఇత్-ఇన్ వర్ణకములును, భావిని ఎద్, ద్ వర్ణకములును దెలుపబడినవి. విశేషములందు సమాసధాతువులు, శాస్త్రీయములు, అస్వతంత్రములు మొదలగువిషయములు పేర్కొనబడినవి. అన్నింటికిని జవర డము ప్రత్యయము లో నర్థము నిరూపింపబడినది.

వైయంశము లన్నింటి నాలోచించినచో బరిషత్తువారు ప్రకటించినది చిన్నయసూరికృతమేనా యనుసంశయము గలుగుట సహజము. చిన్నయ సూరివంటి లాక్షణికశిరోమణి గ్రంథము దిట్టిదోషగులు పొసగునా యను శంక దుర్నివారమే యైనను గొంచె మాలోచించడగును. శ్రీచుత్సూరిగారు ధాతుమాల నొకదానిని రచించి రనుటలో నెట్టిసంశయమును లేదు. యెన్న పురిప్రాచ్యలిఖితపు స్థకాగారమున నొక ధాతుమాల చిన్నయసూరివరచిత మగు నది యుండెడిది. ఆపుస్తకము నెవ్వరో యవహరించినను దానివరుససంఖ్య యుఁ జేసను నిప్పటికిని గలదు. కరిషత్తునకు లభించిన ప్రతి శ్రీసూరిగారి స్వ హస్తలిఖితము కాదు. వారిప్రతికిఁ బుత్రికయో పాత్రియో యింకనువ్యవహిత సంతతియో తెలియదు. ప్రతులఁజూచి పుత్రికల వ్రాసికొన్నవారు తప్పుల దొరలించుట వింత కాదుగాదా! శ్రీసూరిగారి గ్రంథములు చాల నీవడుముఁ బరి షత్తువారికి లభించినవి. వానినెల్లఁ జూచిన నీవిషయము సత్యమే యని తేలును. లోకములో వ్రాతతప్పులు వడుట నైజమే కాని ప్రక్షిప్తము లధికము

ధాతుమాలి.

అ

ధాతువు సంస్కృతాక్షరము
 అక్కలిందు కుక్షీనిర్మూకరణే
 అగలు విదానాణి
 అగ్గించు స్తుతౌ
 అగలాంబు దైవ్యరోచనే
 అగపడు, అగుపడు దర్శనవిషయే
 అగ్గపడు అక్షిణతాస్రాస్రా
 అగ్గలించు దుస్సహాభక్త్యే
 అవ్ ఆశయస్యే
 అన్వాయదానేచ
 అంటు స్పృశ్యే
 స్లగ్గయేచ

అభ్యజనే

అటమటిందు } సాచయత్వాహారాణి
 అటమటందు }
 | అటకాయించు } నిరోధినే
 అట్లించు }
 అవలగు నాశే
 విసమేచ

అవగు యాచనానూన్యస్త్రీచ
 అవగుగొను } సాన్వనానూనా
 అవల్లందు } స్వాగయాచనాయా
 స్వాస్త్రిస్త్రీక
 అడు తలస్పృహకే
 అడిచించు అశ్లేష్ఠిస్త్రీకే

తెమంగళము.
 * స కడుపుపల్లముచేముట
 అ ఎగులుట
 స స్తుత్యుగముట
 అ దైవ్యముగా నేవ్వుట
 అ దృశ్యమస్తుట
 అ అక్షిణత్యమును బొందుట
 అ అెక్కవమవుట
 స అన్వయముట
 అ అన్వయముగానిమ్మిట
 స అంటుట
 అ రంగుమొసెత్తెచటి వన్నాగు
 లుపింతుట

స అభ్యజనము నేయుట
 స వంచించి హేలుచుట
 స నిరోధించుట
 అ నశించుట
 అ విషయము పొందుట
 స యాచించుటన్యస్త్రీనేయుట
 స సాన్వనముట
 స్వాగయాచించుట
 తలస్పృహ ప్రకృత్యేయుట
 స అశ్లేష్ఠిగొప్పుట
 అ మిడిసినచుట

* స సంకృతము. ఆక్కలకము.

| గ్రామ్యము = స్థానికము.

ధాతువు	సంస్కృతాక్షరము	తెలుఁగక్షరము.
అడరు	ప్రకాశే	అ ప్రకాశించుట
అడరించు	ప్రయోగే	స ప్రయోగించుట
అడలు	ఉచ్చైరోడనే భయేచ	అ గట్టిగా నేప్పుట భయపడుట
అడుగంటు	అఘోగమనే అఘోవిదాహేచ	అ క్రిందికిఁబోవుట అన్నాదులఁడుగుమాఁడుట
అడ్డపడు	ప్రతిబంధే తిర్యక్పతనే దర్శనప్రతిబంధకతయాంతరా	అ ప్రతిబంధక మవుట అడ్డముగాఁ బడుట చూడనలసినవస్తు వగుపడ
అణఁగు, అణుగు	వసానేచ నాశే, వినయే అఘోవసర్పణేచ	అ కుండ నడుమనుండుట అ నశించుట, వినయముపొం దుట, క్రుంగుట
అణవరించు	బుద్ధికరణేసపోషణే	స బుద్ధిచెప్పి పోషించుట
అతుకు	సంయోగే	అ కూడుట
అమకు	సంయోజనేచ	స కూర్చుట
అడ్డు	ఉడనే వస్తాదిరంజనేచ	స నీళ్లలోఁడడుపుట అడ్డకమువేయుట
అందు	సాక్షే ఋప్రకృప్తస్యస్పృశ్యయోగ్య తాయాంచ	స పొందుట అ చేతముట్టుడగుట (దూల మందెనని)
అందుకొను	గ్రహణే విప్రకృప్తస్యస్పృశ్యనేచ	స గ్రహించుట చేతముట్టుకొనుట (దూల మందుకొను)
అందగించు	అలూకారే షరోక్తి సంయోగే అలంకరణేచ	అ అందముగుట అ ఒకనిమాటలోఁ గలసికొనుట స అందముచేయుట
అమము	అఘోప్రాపణే	స క్రూరఁజేయుట
అవకు, అమరు	కంపనే	అ కంపించుట
అవరీపము	ఆకస్మికకంపనే	అ ఆకస్మికముగఁ గంపించుట
అదల్చు	} పశ్చాదినివారిణే	స పశ్చాదులను దోలుట
అడలించు		
అనిలించు		

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెలుగుగ్రంథము.
అను	చలనే	అ చలించుట
అను	ఉక్తౌ	స చెప్పట
అనుపించుకొను	} ఉక్తే	అ చెప్పించుట
అనిపించుకొను		
అనుకొను	స్వయ మనుసంధానే	స తనలోఁబట్ట దలచుట
అనఁగి వెనఁగు	సంవాసన స్నేహంసంపాద్య కార్యేషుసహస్రవృత్తౌ	అ సహవాసముచేత స్నేహము సాపాదించుకొనికొఱు కనితోఁగూడ బనులయందుఁబ్రవృత్తించుట—అన్యోస్యస్యప్రేతిగా నుండుననుట.
అనుచు, అనుపు	} ప్రసాహనే ప్రేషణేచ	స హాపించుట
అఱుపు, అఱుంచు		
అప్పఱించు	ఆస్ఫాలనే	స భుజములుఱొనువఱానవి చేఱుననుట
అప్పఱించు	అర్పణే	స బ్రహ్మవినిశముచేయుట
అబ్బు	లభ్యతాయాం	అ లభ్యమగుట
అమ్ము	విక్రయే	స విక్రయించుట
అనుచు	} శోభాయాం	అ శోభించుట
అముచు		స్థిరాయాం
అయిదుపదిచేయు	పరాగతౌ	అ పేనుకదీయుట
అఱుగు	గతౌ	అ పోవుట
అఱుగుచెంచు	} ఆగమనే	అ వచ్చుట
అఱుచెంచు		
అరయు	నిచారణే	స విచారించుట
	మార్గశ్శేచ	వెదకుట
అరికట్ట	నిరోధనే	స నిరోధించుట
అఱు	నాశే	అ నశించుట
	హైన్యేచ	తగ్గుట
అఱుగు	జ్ఞాతాయాం, లోహాదీనాం ఘర్షణేన హైన్యేచ	అ జ్ఞాతించుట, లోహములు తోఱుముట మొదలగువాని చేతఁ దగ్గుపోవుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	తెనుఁగధము.
అఱు, అఱు	ఉద్ధోషే	అ ఉద్ధోషించుట
అఱుపు	గ్రహణాదిశక్యతాయాం, లభ్యతాయాంచ	అ పట్టుకొనుటకుశక్యమవుట చేతికఱుపుట, దక్కుట
అఱుపుకొను	ప్రాప్తస్యజీర్ణకరణే	న ప్రాప్తమైనదానిని జీర్ణము చేసికొనుట
అఱుము	ఆక్రమణే	న ఆక్రమించుట
అలుకు	గోమయాదిలేపనే	న పేడమొదలగువానిచే లేపనము సేయుట
అలుగు	రోషే.	అ రోషముపొందుట
అలంచు	వీడనే	న వీడించుట
అలందు	చర్చనే	న గంధము మొదలైనవి పూ సికొనుట
అలందురు	దుఃఖే	అ దుఃఖిపడుట
అఱుము	వ్యాప్తౌ	న వ్యాపించుట
అలయు, అలియు	శ్రాంతౌ	అ శ్రాంతుండగుట
అలరు	వికాసే, సంతోషేచ	అ వికసించుట-సంతోషించుట
అలనను	అభ్యస్తే	అ అలవాటుపడుట
అల్లూపు	} అనవలంబస్పృదే	అ అవలంబనము లేక కదలుట
అల్లూము		
అల్లనాడు		
అఱుకు		
అల్లు, అల్లు	భయే	అ భయపడుట
	అన్యోన్యగ్రధనేన నిర్మాణే	న అభ్యుక్తగానిర్మించుట, చూడ యల్లెను
	లతాదిప్రసరణేచ	అ తీగ మొదలైనది ప్రసరిం చుట
అవు	భవనే	అ అవుట
అవయు	} రూపపరామర్శే	అ రూపుచెడిపోవుట
అవియు		
అవుమగఱ	కోపేసౌష్ఠదంశనే	అ కోపముచేతఁ బెడవులు కొ ఱికికొనుట

ఉ

ధాతువు	సంస్కృతాక్షరము	తెనుఁగక్షరము.
ఆఁకొను	క్షుధితే	అ ఆఁకలిగొనుట
ఆఁగు	అనాశావస్థానే	అ నశింపక నిలుచుట
	అనాశావస్థాపనేచ	న నశింపకుండ నిలుపుట
ఆఁచు	అనాశావస్థాపనే	న నశింపకుండ నిలుపుట
ఆటు	కార్యరథసక్షమతాయాం	అ పనికిఁబాఘట (ఈకత్తి యుద్ధమున కాటెను.)
	పర్యాస్తాచ	చాలుట (ఈయన్నమందే అకు నాటెను.)
ఆషు	కృష్టే	అ కృష్టము చేయుట
	భాషణాదాచ	న మాటాడుట, మాటచెప్ప ట, తానమాడుట, తాన మునేయుట
ఆను	వానే	న త్రాగుట
	ఉపధానేచ	చేరుకొనుట
ఆనుకొను	ఉపధానే	న చేరుకొనుట
ఆదమతి	జ్ఞప్తిభ్రంశే	అ జ్ఞప్తిదోషముట
ఆఁపు	అనాశావస్థాపనే	న నశింపకుండ నిలుపుట
ఆపోవు	తృప్తా	అ తృప్తియూట
ఆమఱించు	} సత్కృత్యాహ్వనే	న సత్కారపూర్వకముగాఁ బిలుచుట
ఆమఱించు		
ఆరగించు	భోజనే	న భుజించుట
ఆరయు	పఠిశీలనే	న పఠిశీలించుట
	ఆర్తివారణేచ	ఆర్తివారించుట
ఆరాయు	పఠిశీలనే	న పఠిశీలించుట
ఆరు	పూర్తా	అ నిండుట
ఆరితీఱు	సమర్థిభవనే	అ సమర్థుండౌట
ఆఱు	నిర్జలభావే	అ నిర్జలమకాట, ఎండైననుట
	ఊష్మశాంతౌ	వేడిశమించినదౌట
	దీపాదీనాం నాశేచ	దీపాదులు శశించుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెనుంగర్థము.
ఆఱు	ఉన్మోషే	స ఉన్మోషించుట
ఆఱు	దీపాదినిర్వాపణేచ	దీపాదులు చల్లార్చుట
ఆఱు	దీపాదినిర్వాపణే	స దీపాదులు చల్లార్చుట
ఆలకించు	సావధానశ్రవణే	స సావధానముగా వినుట
ఆలించు		జ్యౌభణే
ఆవ్రలించు	భూతాదీనా మావేశే	
ఆవలిగించు		
ఆవటిల్లు		
ఆవటించు		

బి

ఇగు	నిష్ఠలీభావే	అ నిర్జలమగుట
ఇగు	ఆకర్షణే	స ఈప్పుట
ఇగులాచు	అన్యోన్యవికర్షణే	అ అన్యోన్యమిచ్చికొనుట
ఇగురు	నిష్ఠలీభావే	అ నిర్జలమగుట
ఇగుర్చు	ప్లవోద్యేదే	అ చిగిరించుట
ఇగిలించు	దంతాక్షాన్తదర్శ్యావస్థానే	అ పండ్లుతెరిచికొనియుండుట
	అశ్వహోషేచ	గుఱ్ఱము శబ్దించుట
ఇన్	దానే	స దానముచేయుట
ఇచ్చుగించు	సమ్మతౌ	స సమ్మతించుట
ఇచు	దానే, నిదానేచ	స ఇచ్చె, ఉంచె మొ॥
ఇడియు	విష్టేషే.	అ విరియుట
ఇనకు	నిష్ఠలీభావే	అ నిర్జలమూట
ఇంచు		అ భక్షింపఁబడిన యన్నాదులు దక్కుట
ఇనుమడించు	ద్విగుణీభావే	అ ద్విగుణముగుట
ఇబ్బడించు		ద్విగుణీకరణేచ
ఇమ్మడించు	సంకుచితసలేపర్వాస్తావస్థానే	అ సంకుచితసలేపర్వాస్తావస్థానముండుట
ఇముచు		

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	వెనుంగగము.
ఇమురు	జలశోషణే	అ జలము శోషించుట
ఇయ్యకొను	అంగీకారే	స అంగీకరించు
ఇరవొందు	శోభాయా	అ శోభించుట
ఇటియు	దృఢసంక్లేషణే	అ కడియుట
	చూర్ణభావేచ	చూర్ణముగుట
ఇటుకు	అంతరాసంకుచితావస్థానే	అ సమమ సంకుచితముగా నుండుట
ఇలకట	దంతదృఢబంధే	అ దంతములు గట్టిగా బిగించుట

ఈ

ఈఁకు	నిష్ఠలీభావే	అ నిష్ఠలమగుట
ఈఁగు	వృషనాశనే	స పోగొట్టుట
ఈచుకపోవు	} వశ్యాదిగర్భపాతే	అ ఆవులు మొదలైనవి గ
ఈచుకొనిపోవు		ర్శోషఘాతము నొందుట
ఈచు, ఈడ్చు	కర్షణే	స లాగుట
ఈడేరు	సాఫల్యే	అ సఫలమవుట
	ప్రసమరజప్రాదుర్భావేచ	కస్యరజస్వలయూట
ఈడబోవు	పరాగతౌ	అ వెనుకదీయుట
ఈడగిలపడు	గంతుమశక్తౌ	అ నడువనశక్తుంబుట
ఈతకొట్టు	} బాహుస్థవనే	అ స్థిలో బాహువులుచేతఁ
ఈఁదు		దేలుట
ఈఁనులాచు		
ఈసు	తిరశ్చాప్రసవే	స ఆవుమొదలైనవి ప్రసవించుట
	సస్యశలనిష్పృతౌ	నైదు వెన్నవిడుచుట
ఈరు, ఈర్చు	కేలీక్షాపనారణే	స తిలవెండ్రుకలలో ఈర్లు పోవుస్సె చేయుట
ఈలుఁగు	మృతౌ	అ చచ్చుట
ఈలకట	దంతదృఢబంధే	అ దంతములు గట్టిగా బిగించుట

ఉ

ధాతువు	సంస్కృతాక్షరము	తెలుగుక్షరము.
ఉక్తిఁచు	ఉద్యమే	అ ఉద్యుక్తుఁడౌట
ఉగ్గడించు	} అతివాదే వాదారంభేచ	అ మిక్కిలి వాదించుట
ఉగ్గల్గించు		వాదమునకారంభించుట
ఉచ్	అంతస్రవేశే	స లోపలికిఁ దూఱుట
ఉంచు	నిధానే	స పెట్టుట
ఉజ్జగించు	త్యాగే	స త్యజియించుట
ఉటుక్కించు	సారాశ్శగ్రహణే	స సారాశ్శగ్రహణముసేయు
ఉటుకాడించు	} ప్రహసాయబాధనే	స నవ్వుటకై యొకని బాధ
ఉడకాడించు		పెట్టుట
ఉడుకాడించు		క్షణమాత్రేణాపహరణే
ఉడాయించు	క్షణమాత్రేణాపహరణే	స క్షణమాత్రములో నపహరించుట (ప్రాకృతతద్భవము)
ఉండు	నివాసే	అ నివసించుట
ఉడుకు	} క్వాభే పరిహాసజే రోపే.చ	అ పక్షమవుట
ఉడికిలు		అపహాసముచేత రోషయుక్తుఁడౌట
ఉడుగు	కార్యవిరమణే	స పనిచాలించుట
ఉడ్డుగుడు	కార్యేచ్ఛ	కృశించుట
	శ్వాసపారవశ్యే	అ ఊపిరి త్రిప్పకో లేకపోవుట
ఉడిపోవు	నిస్సారీభవనే	అ నిస్సారమౌట
ఉతుక్కు, ఉడుకు	వస్తాదిక్షాళనే	స వస్త్రాదులు ఖాళనము సేయుట
ఉరికిపడు	ఆకస్మికవల్లనే	అ ఉలికిపడుట
ఉదిలపడు	} చింతాయా.	అ చింతనొందుట
ఉదిలగొను		
ఉనుచు	నిధానే	స పెట్టుట
ఉప్ప	పిప్లవ్రహ్మణ్యదిక్ష్వభనే	స విండి, వస్తు మొనలైనవి ఉడుకఁబెట్టుట

ధాతువు		కంఠ్యతార్థము	తెనుగర్థము.
ఉప్పొంగు	అ	ఉద్వేల్లనే	వైకిబొంగుట
ఉప్పతిలు	}	ఉప్పవే	ఉద్భవించుట
ఉప్పతిల్లు			
ఉప్పరించు	స	ఉత్పాతానుభ్యానే	ఉత్పాతమనియెంచుట అనఁ గా ఆశ్చర్యమనియెంచెననుట.
ఉబ్బు	}	పీనతాయాం సంతోషేచ.	బలియుట, సంతోషించుట
ఉబుకు			
ఉబ్బరించు	}	ఉచ్ఛ్వానతాయాం ఉచ్ఛ్వానీకరణేచ	ఉబ్బుగానాట ఉబ్బుగాజేయుట
ఉబ్బురించు			
ఉముచు	}	స్మీవనే	ఉమ్మివేయుట
ఉమియు			
ఉమ్మగిలు	అ	ఉష్మణావాకే	ఆవిరిచేతఁబక్వమాట
ఉమ్మదిచు	అ	నివాతోష్మణి	గాలిలేనందున ఉక్కుగానుండుట
ఉరడించు	అ	విజృంభణే	విజృంభించుట
ఉరియు	అ	విస్రంశే	విడిపోవుట
ఉరలు	అ	విస్రంశే పతనేచ	విడిపోవుట పడిపోవుట
ఉరళించు	అ	శోభాయాం	శోభించుట
ఉరుము	స	సకోశదర్శనే హుంకారేచ	కోపముగాఁజూచుట హుంకారముసేయుట
ఉరియాడు	అ	కంపనే	కంపించుట
ఉలు	}	అ	అల్లమవుట
		అ	తగ్గిపోవుట
		స	గొప్పగాఁజూచుట
ఉలుకు	}	అ	పరుగెత్తుట
		అ	మీఁదనుండి దుముకుట
ఉటియు	అ	వర్షజలస్రావే	వాననీళ్లు న్నవించుట
ఉలుము	అ	మేఘగర్జితే	మేఘముగర్జించుట

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెలుగుగర్భము.
ఉఱ్ఱుఱాఁగు	} అ	ఉోలనాతిశయే	మిక్కిలియూఁగుట
ఉఱ్ఱుఱఁత ఱాఁగు		కార్యాత్మ్యత్సాహేచ	పనియందు మిక్కిలి ఉత్సా హాయక్తుఁడౌట
ఉలుకు	} అ	ఆకస్తికవల్లనే	ఆకస్తికముగా నదిరిపడట
ఉలికిపడు			
ఉవ్విశ్శూఱు	అ	గృహ్నుతాయాం	మిక్కిలిమనసుపడుట
ఉసుము	స	వస్త్రతౌశనే	వస్త్రతౌశనముచేయుట
ఉసికొలుపు	స	శునాంప్రేరణాయాం	కుక్కలఁ బ్రేరేపించుట
ఉసురను	} అ	నిచ్చేదే.	విసుకుట
ఉసురను			
ఉస్సురను			
ఉస్సను			
ఉఱ్ఱొను	} స	శ్రవణే	వినుట
ఉఱ్ఱొట్టు			
ఉఱ్ఱింఱు	స	చాలనే	కదలించుట
ఉఱ్ఱఁగు	} అ	ఉోలనే	ముందటికి వెనుకకుఁగదలుట
ఉఱ్ఱఁగులాడు			
ఉఱ్ఱఁఱు	} అ	రోగేణ కేశభ్రాశే	తల రోగముచే మెండ్రుకలు శేనదగుట
ఉఱ్ఱఁఱిపోవు			
ఉఱ్ఱఁఱు	స	ఉోలాచాలనే నిష్ఠీచనేచ	ఉయ్యెలనూఁగఁజేయుట ఉమియుట
ఉఱ్ఱు	స	పశ్వాదీనాం నిశ్చేషపానే	పశ్వాదులు నిశ్చేషముగాఁ ద్రాగిపోవుట
ఉఱ్ఱఁఱు	అ	పలాయనే విస్రంసేచ	పలాయతుఁడౌట విడిపోవుట
ఉఱ్ఱఱు	} స	అంకురారోఱణే	మొలకలునాటుట
ఉఱ్ఱఱు		ధూళినిర్ధారే	దుమ్ముల్లోసివేయుట
		విస్రంసనే	వదిలించుట
		భూషణావమోచనే	సొమ్ములుతీసివేయుట

ఉ

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెలుగుగర్థము.
ఊఁదు	స	ఆధానే	శంఖాదులుపూరించుట
	స	అవప్తంభే	ఆనుకొనుట
	అ	ఉచ్ఛానతాయాంచ	లావౌట
ఊను	స	అవలంబే	అవలంబించుట
ఊయు	స	నిష్ఠీవనే	ఉమ్మివేయుట
ఊర్చు	అ	శ్వాసే	నిట్టూర్చువిడుచుట
ఊరార్చు	స	అనునయే	అనునయించుట
ఊరడిలు	}	అ	తెప్పిట్లుట
ఊరడు			
ఊరడిలు			
ఊరడించుకొను	}	అ	స్వయమాశ్వాసే
ఊరటించుకొను			
ఊఱటిలు	}	అ	శాంతౌ
ఊఱటిల్లు			
ఊఱటిల్లు			
ఊఱడిలు			
ఊరడు			
ఊఱు	అ	జుతోత్పత్తౌ	నీళ్ళుపుట్టుట
	అ	కందోత్పత్తౌ	గడ్డపుట్టుట
	అ	దేహపీనతాయాంచ	దేహములావౌట
	అ	లవణాదిసాస్తాశేచ	ఉప్పుమొదలైవానిలో
			నూఱుట

ఎ

ఎక్కు	స	ఆరోహణే	ఆరోహించుట
ఎక్కువెట్టు	స	ధనుషిగుణారోహణే	వింటనలై మోపెట్టుట
ఎక్కిరించు	స	అనుకృత్యాకహాసే	అనుకరించిపరిహాసముచేయుట
ఎగియు	}	అ	ఉత్పతనే
ఎగుచు			

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుగర్థము.
ఎగిసిపడు	} అ	అత్యైథ్యత్యే	మిట్టిపడుట
ఎగిరిపడు			
ఎగఁజేపు	} స	ద.గ్ధానావిమ్కరణే	ఆపు పాలుపైకిఁజేపుట
ఎగఁదన్ను			
ఎగవేయు	స	కర్తవ్యకర్తాకరణే ఊర్ధ్వక్షేపేచ	చేయవలసినపనిచేయకపోవుట పయిగావేయుట
ఎగు	స	బాణప్రయోగే	బాణము ప్రయోగించుట
ఎంచు	స	గణనాయాం అనుభ్యానేచ	లెక్కపెట్టుట తలఁచుట
ఎచ్	} అ	అధిక్యే అతిక్రమణేచ	అధికమాట అతిక్రమించుట
ఎచ్చరించు			
ఎంచు	అ	శుష్టిభావే	శుష్కమాట
ఎకయు	} స	వినాభావే	విడిచియుంచుట
ఎకవాయు			
ఎకలు	అ	గతౌ	పోవుట
ఎకదెగు	అ	విచ్ఛేదే	విచ్ఛిన్నమాట
ఎత్తు	} స	ఉన్నయన	పయికిఁదీయుట
		ఉత్తంభన	వయిగాఁబ్బొకొనుట
		గ్రహణే	గ్రహించుట
		ఆరంభే	ఆరంభించుట
		గ్రహణే	గ్రహించుట
ఎత్తుకొను	స	ఆరంభే	ఆరంభించుట
		స్పృశ్చిన్నారోపణేచ	తనయొద్దకించుకొనుట
ఎత్తుపడు	అ	అశక్తౌ	అశక్తుఁడౌట
ఎత్తిపాడు	స	సోల్లంతన	చేసినతప్పులు దెప్పిపెట్టుట
ఎదగు	} అ	వృద్ధౌ	వృద్ధిచొందుట
ఎదుగు			

ధాతువు		సుస్కృతార్థము	తెలుగుార్థము.
ఎదిర్చు	}	స క్రత్యవస్థానే	ఎదురుగా నిలిచి జగడమునకుఁ బూనుట
ఎదిఱుచు			
ఎదిరించు			
ఎదిఱించు			
ఎదుర్చొను			
ఎదుర్చొను			
ఎదురు		ప్రత్యుద్గమనేచ	ఎదురుగాఁ బోవుట
ఎన్ను	స	గణనాయాం	లెక్కపెట్టుట
ఎసయు	అ	సంయోగే	కలియుట
ఎసచు	}	స పక్వశా కాదీనాందర్ప్యా దీనామర్థనే	పక్వమయిన కూర మొదలయిన తాని గరిచుమొదలైన దా నితో మర్దించుట
ఎసవు			
ఎరియు	అ	దాహే	దగ్ధమాట
ఎఱగు	స	సమస్కారే	సమస్కరించుట
ఎఱుఁగు	స	జ్ఞానే	తెలిసికొనుట
ఎలయుచు	స	దానే	ఇచ్చుట
		సంతోషణేచ	సంతోషింపఁజేయుట
ఎలుఁగిచ్చి	అ	ధ్యానే	ధ్యనిచేయుట
ఎసఁగు	}	అ శోభాయాం	శోభించుట
ఎసలారు			

వి

ఏకు	స	తూలాదిప్రచయకరణే	దూది మొదలైనదాని విడఁదీయుట
		దోషప్రఖ్యాపనేచ	అ. దఱియొద్దను దూషించుట
ఏకారు	అ	అనవలంబుభ్రమణే	అవలంబము లేక యిరుగుట
	స	దైన్యయాచనేచ	దైన్యముగ యాచించుట
ఏగు	అ	గతౌ	పోవుట
ఏగుదెంచు	అ	ఆగమనే	వచ్చుట
ఏచు	స	పీడనే	పీడించుట
ఏటువచు	అ	తాదితత్వే	కొట్టఁబడుట

భాతువు		సంస్కృతార్థమా	తెనుగర్థమా.
వడు, వడ్చు	అ	రోదనే	రోదనముసేయుట
వ తెంచు	అ	ఆగమనే	వచ్చుట
వను	స	రక్షణే	రక్షించుట
వమఱు	}	అ	ప్రమాదము పొందుట
వమాఱు			
వయు	స	క్షేపణాచా	వేయుట
వచ్చు	స	దాహనే	దహించుట
వర్పసు	}	అ	నిష్కర్షణే
వరుపడు			
వఱు, వఱ్ఱు	స	కణశోన్వేషణే	ఒక్కొక్కటిగా వెతకుట
వలు	స	పాలనే	పాలించుట
వవగించు	స	అసహనే	అసహ్యపడుట

బి

బిక్కాణించు	స	ఆఖ్యానే	చెప్పుట
బిగ్గు	అ	ఉద్యమే	ఉద్యమముఁజేయుట
బిగర్చు	అ	కషాయాభవనే	బిగరువేయుట
బిగు	అ	సతౌ	సమ్రమాట
బిటు	అ	దేహానుకూల్యే	దేహమున కనుకూలమాట
బిట్టు	అ	నిర్జలీభావే	నిర్జలమాట
బిడ్డు	స	పణక్షేపే	పందెము పెట్టుట
		ఉద్యమేచ	పూనుట
బివకు	స	తంతునిర్మాణే	దారములు నిర్మించుట
బివచు	స	పరాభావనే	ఓసించుట
బిసిము	స	మాతాద్ద్రాహణే	బలాత్కారముగాఁ బట్టుకొనుట
బిసిగట్టు	అ	అవశ్యచిక్ష్ణాయాం	అవశ్యముగాఁ జేయవలయు నని
			సిద్ధమాట
బివఁబు	స	సమృతౌ	సమృతించుట
బిడిసివేయు	స	ప్రసభక్షేపే	విసరివేయుట

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెలుగుార్థము.	
బడివేయు	స.	ప్రతివేష్టనే	మెలివేయుట	
బక్తు	స.	వ్యూహనే	ఆవలికి ద్రోయుట	
	స.	శంఖాదిధానే	శంఖాదులూడుట	
	స.	నిష్పీడనే	పిసుకుట	
	అ.	అపసరణే-(దాక్షిణ్యార్యానాం) క్రముకఖండనాదౌచ	ఆవలికి జరుగుట వక్కలు ఖుషించుట	
బిత్తిలు	}	అ	ఏకపార్శ్వపరివర్తనే	ఒకప్రక్కగా బొద్దుట
బిత్తిగిలు				
బిత్తికిలు				
బిందు	స.	ప్రాప్తౌ	పోందుట	
బిహుగు	అ.	అంగసంకోచావస్థానే కార్యోపయోగేచ	దేహము సుకుచించుకొనియుం పనికుపయోగించుట [డుట	
బిదవు	}	అ	వ్యాప్తౌ కార్యోపయోగేచ	వ్యాపించుట పని కుపయోగించు
బిదువు				
బివరు	స.	ఉద్ఘాటనే	వెళ్ళగించుట	
	అ.	శోభాయాం సంభవేచ	శోభించుట సంభవించుట	
బివర్షు	}	స.	కరణే	చేయుట
బినరుచు				
బినరించు				
బినఁగూడు	అ.	సంఘటనాయాం	సంఘటిల్లుట	
బిప్పు	అ.	శోభాయాం సమృతౌచ	శోభించుట సమృతించుట	
బిప్పించు	స.	సమృతికరణే అర్పణేచ	సమృతింపజేయుట అప్పగించుట	
బిప్పగించు	స.	అర్పణే	అప్పగించుట	
బిమ్ము	అ.	అనుకూల్యే	అనుకూలమాట	
బిరుము	అ.	సంయోగే	కలియుట	
బిరగు	}	అ.	కుతనే ఏకతోవినమనేచ	పడుట ఒకప్రక్కగా పొగుట
బిరుగు				

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుగర్థము.
ఒరయు	}	స ప్రాప్తౌ ఘ్నణే శాణోల్లెఖినేచ	పోందుట
ఒరియు			ఒరసికొనుట
ఒరియు			సానపెట్టుట
ఒరియు			
ఒరిగు	}	అ పతనే ఏకత్వోవినమే నమస్కారేచ	పడుట
ఒరిగు			ఒకప్రక్కగా పొగుట
ఒరలు	}	అ విలాపే బహుజల్పనేచ	నమస్కరించుట
ఒల్లు			విలపించుట
ఒలుకు	అ	స్కందనే	తరిమి మాటలాడుట
ఒలు	స	తుషాద్యపనయనే	చిందుట
ఒలయు	అ	శోభాయాం	పైసొట్టు తొబక మొదలైనది తీసివేయుట
ఒల్లఱోవు	అ	ముఖవైవణ్యే	శోభించుట
ఒకిరించు	}	అ వమనోద్యమనే	వివర్ణమాఖండౌట
ఒకిల్పించు			కక్క నుద్యుక్తుడౌట
ఒటించు	}	స అన్యాయేనజయే	వివర్ణమాఖండౌట
ఒట్టించు			అన్యాయముగా జయింపుట
ఒట్రాటు	అ	భిన్నతాయాం	భిన్నమాట
ఒటుపడు	అ	నిశ్చేష్టతాయాం	భయపడుట
ఒడు	అ	పరాజయే భయే జలస్నాపేచ	నిష్ఠకాటుట
ఒడించు	}	స జయే	జయింపుట
ఒడఱగొట్టు			జయించుట
ఒదార్పు	}	స అనునయే	అనునయింపుట
ఒదర్పు			
ఒపు	అ	శక్తౌ	శక్తుడౌట
ఒము	స	రక్షణే	రక్షించుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	లెఱఁగఁగఱు.	
ఓరసిలు	అ	ఏకపార్శ్వగమనే	ఒక ప్రక్కకుఁ బోవుట
ఓరసిల్లు			
ఓరసించు			
ఓరు	స	సహనే	సహించుట
ఓర్చు			
ఓలలాడు	అ	జలక్రీడాయాం	జలక్రీడలాడుట
ఓసరిలు	అ	ఏకపార్శ్వగమనే	ఒక ప్రక్కకుఁబోవుట
ఓసరించు	స	ఏకతోనోదనే	ఒక ప్రక్కకుఁద్రోయుట
ఓహటించు	అ	పరాగతౌ	వెనుకదీయుట
ఔడుగఱ	అ	కోపేనాష్టదశనే	కోపముచేతఁ బెదవులు గొఱికి

కొనుట

క

కక్కు	స	వమనే	వమనమునేయుట
కచ్	స	అక్షవ్యాపారే	సొగటూలా మొదలైనవి నడుపుట
క్రచ్	స	కాంతాయాం	కాంతించుట
కట్టు	స	బంధే	బంధించుట
	అ	గవాదీనాంగర్భధా	ఆవులు మొదలైనవి నూలాల
		రజేచ	
	అ	తిరశ్చామవశకునేచ	తిర్యగ్జాతు లవశకునమాట
కటకటంబడు	అ	సంతాపే	సంతాపపడుట
కటకటాపడు			
కడుగు	స	ప్రత్యోశనే	ప్రత్యోశనమునేయుట
కడతేరు	అ	పారగమనే	తుదముట్టుట
కడలుకొను	స	ఆక్రమణే	ఆక్రమించుట
కడుగొను	అ	ఉద్రేకే	ఉద్రేకించుట
కడఁగు			
కణఁగు			
కత్తిరించు	స	కర్తనే	కత్తెరవో ఛేదించుట

	సంస్కృతార్థము	తెలుగుగర్భము.
భాతుత్త		
కతకు	}	కుక్కయాస్వాదించుట
కతుకు		
కదకు		
కదుకు		
కదుము	స నోదనే	అవతలద్రోయుట
కదుముకొను	స స్థలాక్రమణే	స్థలమాక్రమించుట
కదియు	అ సన్నిధానే	సమీపించుట
	స ప్రాప్తాచ	పొందట
కదలు	}	చలించుట
కదులు		
కదించు		
	స స్వర్ణరజతశలాకా	బంగారుగాని, వెండిగానిసాగె
	ప్రసారణే	దీయుట
కందు	అ ఊష్ణణావర్ణాంతరప్రాప్తా	వేడిచేతమాటురూపాట
కనలు	అ కోపే	కోపించుట
	ఊష్ణణావర్ణాంతరప్రాప్తాచ	వేడిచేతమాటురూపాట
కను	స దర్శనే	చూచుట
	మానుషాదీనాం	మనుష్యాదులు ప్రసవించుట
	ప్రసవేచ	
కనుపీచు	అ దర్శనవిషయతాయాం	అగపడుట
	స ప్రదర్శనే	చూపుట
	స ప్రసవకరణేచ	ప్రసవింపజేయుట
కనుగొను	స దర్శనే	చూచుట
కనుక్కును	స ప్రయాసదర్శనే	ప్రయాసముచేతజూచుట
	ప్రసవేచ	ప్రసవించుకొనుట
కనుపెట్టు	}	ప్రతీక్షించుట
కనిపెట్టు		
కనుపడు	}	చూచుచునుండుట
కనుపట్టు		
కనుబ్రాము		
కప్పు	అ దర్శనవిషయే	అగపడుట
కనుమొలగు	}	అచ్ఛాదించుట
	స ఆచ్ఛాదనే	

భా. తు.	సంస్కృతాక్షరము	తెలుగురీతి.
కమ్ము	స తిరోధానే	తిరోధానము చేయుట
కముచు	స గిళనే	మ్రొగుట
కమ్మిదీయు	అ స్వర్ణరజతయోర్ల తా కరణే	బుగారుగాని వెండిగాని కమ్మి గా. దీయుట
	పలాయనేచ	పరుగెత్తుట
క్రమ్ము	అ పర్యావర్తనే	మళ్లుట
కమరు	అ ఊర్షణావర్ణాంతరప్రాప్తా	వేడిచేత మాటురూపాట
కమలు		
కములు		
కరఁగు	అ ద్రవనిష్పత్తౌ	ద్రవించుట
కరుగు గ్రా	స ద్రవనిష్పాదనేచ	ద్రవించఁజేయుట
కఱ, కఱు	స దౌశనే	కొఱుకుట
కఱచు	స అభ్యాసే	అభ్యసించుట
కలఁగు	అ కాలుష్యే	కలుషమాట
కలతపడు		
కలకపాఱు		
కలఁగుచువడు		
కలుగు	అ లాభే	లభించుట
	ఉత్పత్తౌ	పుట్టుట
	కాలుష్యేచ గ్రా	కలుషమాట
కలియు	స ప్రాప్తా	పొందుట
	అ సంయోగేచ	కూడుట
కలుపు	స సంయోజనే	కూర్చుట
	కలుషీకరణేచ గ్రా	కలుషముగఁజేయుట
కలువరించు	అ స్వప్న భాషణే	స్వప్నములోమాటలాడుట
కలవరించు		
కలగను	అ స్వప్నప్రాప్తా	స్వప్న మొందుట
కవియు	అ అభిముఖకలహా	అభిముఖముగాఁ గలహమున
	ద్యోగే	కుద్యుక్తుఁడౌట

ధాతువు	పంజ్చుతార్థము	లెహగర్థము.
కనుదు, కనరు	స ఉచాలంభే	తిట్టుట
కనుగందు	అ పుష్పాదీనామీషత్ మ్లానా	పుష్పాదులు కొంచెముగా వా డిపోవుట
కాఁగు	అ తప్తతాయాం	తప్తమాట.
కాంచు	స దర్శనే	చూచుట
కాచు	స ఫలనిష్పత్తౌ	ఫలించుట
	స ప్రతీతాయాం	ప్రతీక్షించుట
	స గవాదిపాలనే	ఆవులు మొదలైనవానిని బా లించుట
	అ జ్యోత్స్నాతపయోః ప్రకాశేచ	వెన్నెలగాని, యెండగాని ప్ర కాశించుట
కా	స అపరాధసహనే	అపరాధము సహించుట
	ప్రజాపాలనేచ	ప్రజలఁబాలించుట
కాఁచు	స తప్తకరణే	తప్తముసేయుట
కాచుకొను	స ప్రతీతాయాం	ప్రతీక్షించుట
	అగ్న్యైతిపసేవా యాంచ	నిప్పునుగాని యెండనుగాని సే వించుట
కాదుపడు	అ స్మృతిభ్రంశే	స్మృతితప్పుట
కాన్నించు	అ దర్శనవిషయే	అగపడుట
కానిపించు	స ప్రదర్శనే	చూపుట
కానుపించు	స ప్రసవకరణేచ	ప్రసవింపఁజేయుట
కాపాడు	స రక్షణే	రక్షించుట
కాయు	స ఫలనే	ఫలించుట చుట
	స పశ్వాదిపాలనే	ఆవులు మొదలైనవానిని బాలిం
	అ జ్యోత్స్నాతపయోః ప్రకాశేచ	వెన్నెలగాని యెండగాని ప్రకా శించుట
కారు	అ ప్రాపే	ప్రవించుట
	శ్చేష్టద్వాహకంఠ ఖాట్టారే	శ్చేష్టమును బయటికిఁదీయుటకై కంఠమునఖాట్టారముచేయుట

భాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుగగము.	
కారించు	స	ప్రీతనే	ప్రీసించుట	
కార్హాను	}	స	కృష్ణతయావరణే	
కారుకొను				నల్లగాఁగ్రమ్ముకొనుట
కాలు	అ	దాహే	దగ్ధమాట	
క్రాలు	అ	ప్రకాశే	ప్రకాశించుట	
కాల్పొక్కు	స	వివాహే	వివాహమాట	
కాదించు	స	కరణే, కారణచేత్యేకే	చేయుట, చేయించుట	
కావరించు	అ	మదే	మదించుట	
క్రిక్కిరియు	అ	అతిసమ్మదే	మిక్కిలికదియుట	
కీసురించు	స	లాలనే	లాలనసేయుట	
కీటు	స	ఆనుకూల్యే	అనుకూలించుట	
		సన్నిధానేచ	సమీపించుట	
కీనియు	అ	కోపే	కోపించుట	
కీఱుపు	స	నేత్రసంజ్ఞాయాం	నేత్రముసంజ్ఞగాఁగదలించుట	
కీలారించు	}	అ	కోలాహలకరణే. గ్రా-	
కీలకీలారింపు				కోలాహలధ్వ సేయుట
కీలాఱు	}	అ	కష్టప్రాప్తౌ	
కీడ్వపు				కష్టమునొందుట
కీసుపడు	}	స	ప్రహారే	
కుక్కు				ప్రహరించుట
			నోదనేచ	త్రోయుట
క్రంగు, కుంగు	అ	భారాదినాబుధ్నాధో	భారాదులచేత మొదలు క్రిం	
		గమనే	దికిఁ బోవుట-దిగఁబడననుట	
క్రుచ్	స	శలాకాదీనా ముత్యప్ర	కడ్డి మొదలగునవి లోపలికిఁ	
		వేశనే	దూఱుట	
క్రూచు, కుంచు	స	హీనకరణే	తక్కువచేయుట	
		ఆకుంచనే	ఆకుంచనము చేయుట	
		అధఃస్రాపణేచ	క్రిందికిఁ బొందించుట	
కుట్టు	స	సీచనే	బట్టకుట్టుట	
		వేధే	చెవులు కుట్టుట	
		దంశనేచ, (పిపీలికా	చీముకుట్టుట	
		దీనాం)		

ధాతువు	పంపుతాగము	లెఱుగఁగము.
కనుదు, కనరు	స ఉపాలంభే	తీట్టుట
కనుగందు	అ పుష్పాదీనామీషత్ మ్మానా	పుష్పాదులు కొంచెముగా వా డిపోవుట
కాఁగు	అ తప్తతాయాం	తప్తమాట
కాంచు	స దర్శనే	చూచుట
కాచు	స ఫలనిష్పత్తౌ	ఫలించుట
	స ప్రతీతాయాం	ప్రతీక్షించుట
	స గవాదిపాలనే	ఆవులు మొదలైనవానిని బా లించుట
	అ జ్యోత్స్నాతపయోః ప్రకాశేచ	వెన్నెలగాని, యెండగాని ప్ర కాశించుట
కా	స అపరాధసహనే	అపరాధము సహించుట
	ప్రజాపాలనేచ	ప్రజలఁబాలించుట
కాఁచు	స తప్తకరణే	తప్తముసేయుట
కాచుకొను	స ప్రతీతాయాం	ప్రతీక్షించుట
	అగ్న్యైలిపసేవా యాంచ	నిప్పునుగాని యెండనుగాని సే వించుట
కాదుపడు	అ స్మృతిభ్రంశే	స్మృతితప్పుట
కాన్నించు	అ దర్శనవిషయే	అగపడుట
కానిపించు	స ప్రదర్శనే	చూపుట
కానుపించు	స ప్రసవకరణేచ	ప్రసవింపఁజేయుట
కాపాడు	స రక్షణే	రక్షించుట
కాయు	స ఫలనే	ఫలించుట
	స పశ్వాదిపాలనే	ఆవులు మొదలైనవానిని బాలిం చుట
	అ జ్యోత్స్నాతపయోః ప్రకాశేచ	వెన్నెలగాని యెండగాని ప్రకా శించుట
కారు	అ ప్రాపే	సరించుట
	శ్చేష్టాద్గ్రాహకంఠ ఖాట్టారే	శ్చేష్టమును బయటికిఁదీయుటకై కంఠమునఖాట్టారముచేయుట

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుగగము.
కారించు	స	ప్రీక్షన్	ప్రీక్షించుట
కాల్పించు	}	స కృష్ణతయావరణే	నల్లగాఁగ్రమ్మకొనుట
కారుకొను			
కాలు	అ	దాహే	దగ్ధమాట
క్రాలు	అ	ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
కాల్పొక్కు	స	వివాహే	వివాహమాట
కామించు	స	కరణే, కారణచేత్యేకే	చేయుట, చేయుచుట
కావరించు	అ	మదే	మదించుట
క్రిక్కిరియు	అ	అతిసన్నుతే	మిక్కిలికదియుట
కిమరించు	స	లాలసే	లాలససేయుట
కిట్టు	స	ఆనుకూల్యే	అనుకూలించుట
కినియు	అ	కోపే	కోపించుట
కిటుపు	స	నేత్రసంజ్ఞాయాం	నేత్రముసంజ్ఞగాఁగదలించుట
కిలారించు	}	అ కోలాహలకరణే. గ్రా-	కోలాహలధ్వనేయుట
కిలకిలారించు			
కిలాఱు	అ	కష్టప్రాప్తౌ	కష్టమునొందుట
కిష్టప	}	స ప్రహారే	ప్రహరించుట
కిషుపడు			
కుక్కు	స	నోదనేచ	నోదించుట
కుంగు, కుంగు	అ	భారాదినాబుధ్నాధో	భారాదులచేత మొదలు క్రిం
		గమనే	దికిః బోవుట-దిగఁబడెననుట
క్రుచ్	స	శలాకాదీనా ముత్యేష్ట	మొదలగునవి లోపలికిఁ
		వేశనే	దూఱుట
క్రూచు, కుంచు	స	హీనకరణే	తక్కువచేయుట
		ఆకుంచనే	ఆకుంచనము చేయుట
		అధఃప్రాపణేచ	క్రిందికిఁ బొందించుట
కుట్టు	స	సీచనే	బట్టకుట్టుట
		వేధే	చెవులు కుట్టుట
		దంశనేచ, (పిపీలికా	చీమకుట్టుట
		దీనాం)	

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెనుఁగర్థము.
కుమ్మరించు	స కుంభాదీనవపాత్య తదం	కుండ మొదలయినవానిని
	తస్థధాన్యాదినామధః	బోర్లించి దానిలోనుండు
	క్షేపే	ధాన్యాదులను గ్రింద పో
		యట
క్రమ్ము	అ సంచారే	సంచరించుట
కురియు	అ వర్షస్రావే	వాన స్రవించుట
	స వర్షణేచ	మేఘము వర్షించు
కుట్టు	స ఉపాలంభే	తిట్టుట
కుఱుకొను	అ త్వరాచూం	త్వరపడుట
కులుకు	అ శృంగారచేష్టాయాం	శృంగారచేష్ట నేయుట
కుళ్ళగించు	స కించిఫ్ఫననే	పాది మొదలైనవి కొంచె
		ముగ్గుఁ ద్రవ్వుట
కుళ్ళు	అ ద్రవశైథిల్యే	మురిగిపోవుట
	ప్రచ్ఛన్నరోదనేచ	తనలోఁ దా నేడ్చుట
కుసలఁబడు	అ విశీర్ణపతనే	విఱుగునట్లు పడుట
	ఉద్వేగేచ	దిగులుపడుట
కూఁకు-గ్రా	అ అస్తమయే	అస్తమించుట
కూఁకొను-గ్రా	అ ఉపవేశనే	కూర్చుండుట
కూచుండు		
కూడు	స ప్రాప్తౌ	పొందుట
	స ఏకలోగణనాయాం	బెక్తకలియఁకూడుట
	సంయోగే	కలియుట
కూయు	అ యోగ్యతాయాంచ	యోగ్యమగుట
	అ శ్వరవే	కుక్త యటచుట
	స ఆహ్వనే(దాక్షిణత్యా	పిలుచుట
	నాం)	
కూరు	అ నిద్రాయాం	నిద్రించుట
	స ప్రాప్తౌ	పొందుట
	స ఖాతాదిపూరణేచ	గాతము మొ॥ పూడ్చుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	తెనుగుగ్రంథము.
కూర్చు	అ నిద్రాయాం	నిద్రించుట
కూర్చు	స సంయోజనే	కూడునట్లు చేయుట
కూర్చుడు	ఇ త్రాచుత్రనిర్దాణేచ	విస్తరిగుట్టుట
కూలు	అ ఉపవేశనే	ఉపవిష్టుండగుట
కూలఁబడు	అ మృతౌ	చచ్చుట
కెడయు	సృతౌదిపతనేచ	చెట్టు మొదలైనది పడుట
కెలుకు	అ విశ్లేషతనే	కుసలఁబడుట
కెలుకు	అ మృతౌ	చచ్చుట
కెలుకు	స లోడనే	కలియఁబెట్టుట, కుళ్ళగించుట
కెడలు } కెరలు } కెర్లు } కెళ్ళు } గ్రా	అ ఉద్రోకే కోపేచ	ఉద్రోకించుట కోపించుట
కేకరించు	స అంతస్సేష్టాకర్షణే	లోపలనుండు శ్లేష్మము నాకర్షించుట
కేటాయిచు-గ్రా	స పృథగాభవే	పృథక్ క్తరించియుంచుట
కేరు	అ అత్యుత్సాహేనహాసే	అత్యుత్సాహముచేతనవ్వుట
కొంకు	అ హియాభయే	లజ్జచేత భయపడుట
కొట్టు	స ప్రహారే ఛేదనేచ	ప్రహరించుట ఛేదించుట (తలకొట్టు-చెట్టు కొట్టె)
కొట్టాడు	అ కలహే	కలిపించుట
కొండాడు	స స్తుతౌ	స్తుతియించుట
కొలుగు	స ఉపాశుజల్పనే	మెల్లగా మాటలాడుట
కొతుకు } కొడుకు }	అ భయవికారే	భయవికారము నొందుట

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుఁగ్రథము.
కొను	స	గ్రహణే క్రయణేచ	గ్రహించుట క్రయముసేయుట
కొనుక్లాను	స	స్వార్థక్రయణే	తనకైక్రయముసేయుట
కొనియాడు	స	స్తుతౌ	స్తుతియించుట
కొనిపోవు	}	స	గ్రహించుకొనిపోవుట
కొంపోవు			
కొఱుకు	స	దంశనే	కఱచుట
కొఱలు	అ	పూర్తౌ	నిండుట
కొలు	స	మానే	మానముసేయుట (ధాన్యాదులుకొలుచు)
		సేనాయాంచ	సేవించుట
కొప్పు	}	అ	మదించుట
కొప్పు			
కొసరు	}	స	మిక్కిలికోరుట
కొసురు			
కోడు	స	దానానంతరం పునఃకించి జ్ఞేయమితి ప్రాగ్నాయాంచ తండులాదివివేచనే	ఇచ్చినవెరుక మరలఁ గొం చెమిస్తునిస్థాపించుట బియ్యము మొదలైనవానిని బృథక్తరించుట
కోపగించు	అ	కోపే	కోపపడుట
కోయు	స	పుష్పాన్యపచయే	పుష్పాదులు చెట్లలోనుండి గ్రహించుట
కోరు	స	లవనే కాంతాయాం	వైరు మొదలైనవికోయుట కాఁజీంచుట
కోరుకొను	స	వరణేచ	వరించుట
కోరాడు	స	వరణే వరాహదీనాంమ్మదాద్యు తాతవికిరణాదౌ	వరించుట పండులు మొదలైనవి మట్టి త్రవ్వీయావలనావలవెదచ ల్లుట

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుగర్థము.
క్రోలు	స	పానే	త్రాగుట
కోల్పఱు	అ	స్వార్థవ్యపనాశనే	పోగొట్టుకొనుట
కోల్పుచ్	స	నాశనే	నిశింపజేయుట
కోలుచుసఁగు	అ	విజృంభణే	విజృంభించుట
కోల్తలఁజేయు	స	రణోద్యోగకరిణే	రణోద్యుక్తముగాఁజేయుట
కాకొను	క్ర స	ప్రాగన్యదీయ స్వార్థస్య కార్యస్యవాస్వవశికరిణే	మున్నొకనిదిగానున్న యర్థ మునైనఁ గార్యమునైన స్వ వశముగాఁ జేసికొనుట
కాఁగిలించు	స	ఆలింగనే	ఆలింగనము చేసికొనుట

గ

గ్రక్తదలు	అ	భృశచలనే	మిక్కిలి కదలుట	
గట్టించు	స	ఘట్టనయాపూరిణే ఫలకేమప్యాదినా పూర్వ రూపవ్యపనయనేచ	ఘట్టనచేసికూరుట ఫలకమీఁదమసి మొదలైన వానిచేత మొదటిరూపు మాపుట	
గఱు	అ	అతిక్రమణే	అతిక్రమించుట	
	స	లంఘనేచ- గ్రా	దాఁటుట	
గడించు	}	స	ఆగ్రనే	ఆజ్ఞించుట
గణించు				
గండరించు	అ	ఆవిర్భావే	ఆవిర్భవించుట	
గడిదెరు	}	అ	ప్రాశతాయా	ప్రాశుఁజెట
గడిదీరు				
గతుకు	స	శునఆస్వాదే	కుక్క యాస్వాదించుట	
గంతుగొను	}	అ	మృతౌ	చచ్చుట
గంతుగొట్టు				
గదుము	}	స	ప్రాప్తౌ	పొందుట
గదుముకొను				
గదురు				

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుగుగము.	
గమరుకొను	స	ధర్షణే	ధర్షించుట	
గద్దించు	}	స	ధిక్త రించుట	
గదమాయించు				ధిక్తారే గ్రా
గద్దరించు				అ ముఖాదేరుచ్చానతా యాం
గలతరించు	అ	అక్తస్తికపులకోద్దమే	అక్తస్తికముగా గగురువొ డుచుట	
గలవరించు	}	స	పాత్రనోస్తిష్ఠకలియఁ బెట్టు	
గలబరించు				పాత్రజలవిలోదనే
గాఁడు				స వేధనే
గారించు	అ	విధతాయాంచ	బాణాదులు గ్రచ్చుకొనుట	
గాలించు	స	ప్రీణనే	ప్రీతీసేయుట	
	స	పాత్రేజలేనతండులాది ఘసాపాణశోధనే	పాత్రలో జలముచేత బి య్యము మొదలైన వాని లోని అఘశోధించుట.	
		మార్గణేచ	వెదకుట	
గిచ్	స	నఖతోదనే	గోళ్ల తోరక్కట [ట	
గింజు	గ్రా	స కార్పణ్యయాంచనే	కార్పణ్యముగ యాచించు	
గింజుకొను	}	అ	అపదాహస్తపాదాదిక నీడ్చికొనుట	
గిజగిజలాడు				
గిట్టు	అ	మృతౌ	చచ్చుట	
		సమృతౌచ	సమృతమాట	
గిటిగొను	స	పరివేష్టనే	చుట్టుకొనుట	
గిలుబాడు	స	చౌశ్యే	దొంగిలించుట	
గిల్లు	స	అంగుష్ఠతర్జనీభ్యామూ ర్వాదాచకోదహణే	అంగుష్ఠతర్జనుల చేతఁదొడ మొదలైనచోటులఁ జర్చ	
		మునుబట్టి లాగుట		
		నఖక్షతకరణేచ	నఖక్షతముసేయుట. పండ్లు గిల్లెను	

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెనుగ్గ్రంథము.		
గీచు	స రేఖాకారక్షతే	రేఖాకారముగాక్షతముసే యుట		
గీటు	స అసనే	చిమ్ముట		
గీటుకొను	స సంకేతే ఛద్దనామారణేచ	సంకేతముసేయుట ఛద్దనగాఙుపుట		
గీటుడఁచు	స మారణే	చంపుట		
గీయు	} గ్రా			
గీరు			స రేఖాలిఖనే	రేఖగావ్రాయుట
గీఱు			స ఫలాద్యాస్వాదనభేదే	దంతములతో ఫలాదుల నుజీకుట
గీఱుకొను	స	బాణప్రయోగే ప్రహారేచ	బాణములుప్రయోగించుట ప్రహరించుట	
	స	సంకేతే	సంకేతముసేయుట	
	అ	ఘోషే మజ్జనే అస్తమయేచ	తగ్గుట మునుగుట అస్తమించుట	
గుంచ్	} స	శలాకాదీనామంతః ప్రవేశే	కడ్డిమొదలైనదానిని లోపలి కిఁ దూర్పుట	
గుచ్				
గుంజు	స	హతాత్తర్షణే వాసస్సహశ్యపాణి భ్యాన్విణ్ణేజనేచ	బలాశ్చారముగా నీచ్చుట బట్టముద్దగాఁజేసి రెండుచేతు లతోనుదుకుట	
గుజగుజలాడు	అ	విధోజల్పనే	ఒకఁ విషయమై రహస్యము గాఁ గుంపులుగూడి మాట లాడుకొనుట.	
గుంజులాడు	స	హతాదన్యోన్యకర్షణే	బలాశ్చారముగా నొకనినొకఁ డీచ్చుకొనుట	
గుటుక్తను	} గ్రా			
గుండువేయు				అ

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుగుధము.
గుండ్రించు	అ	పితృనోపేణ ఆత్మభ్రమణే పితృముచేత బ్రేగులుదిరుగుట	
గుడ్డు	స	ముష్టిఘాతే	పిడికిటంగొట్టుట
గుడ్డులాడు	స	అన్యోచ్యముష్టిఘాతే	ఒకనినొకఁడు గుడ్డుకొనుట
గుడ్డులించు	స	కుద్దా లేనఖననే	గుడ్డులితో ద్రవ్వట
గుడియించు	స	అవస్థాపనే	నిలుపుట
గుదగుదలాడు	అ	సగద్దదలోదనే	డగ్గుత్తికతో నేప్పుట
		విఘోజల్పనేచ	ఒకనివిషయమై రహస్యముగా గుంపులు గూడి మాటలాడుకొనుట
గునియు	అ	ప్రీతివిస్త్రాభావ్నాద మందయంచనాయాం	చనువుచేత మెల్లమెల్లగా నడుగుట
గుప్ప	స	గాఢావఘాతే	గట్టిగాదంచుట
గుప్పటించు	గ్రా } స	వాసస్తూహత్యపాణి	బట్టముద్దగాఁ జేసి రెండుచేతు
గుప్పలించు		భ్యానిణ్ణేజనే	లతో నుదుకుట
గుంపించు	స	ఈర్ష్యయావికృతభావణే	ఈర్ష్యచేత వికారపు మాటలాడుట
గుబాళించు	అ	ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
గుబుకు	}	స	ముష్టితాడనే
గుముకు			
గుఱుకొను	అ	ఉద్యోగే	ఉద్యోగించుట
గుఱువెట్టు	}	అ	నిద్రామూంకంఠఘోషే
గుఱ్ఱువెట్టు			
గుఱ్ఱుచు	అ	అసమ్మత్యాకోపే	అసమ్మతిచేతఁ గోపించుట
గుసగుసలాడు	అ	ఉపాంశుమంత్రణే	రహస్యముగా నాలోచించుట
గెంటు	స	నోదనే	త్రోయుట
		అ	విషమచలనేచ
			ఎచ్చుతగ్గుగాఁగదలుట
గెంట్లు	గ్రా	అ	విషమచలనే
గెట్టించు	గ్రా	స	ఘట్టనయాపూరణే
			ఘట్టచేసికూరుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము.
	ఫలకేమష్యాదినా	పలకమీఁద మసి మొదలైన
	పూర్వరూపవ్యవ	వానిచేత మొదటిరూపు మా
	నయనేచ	పుట
గెలు	స జయే	జయించుట
నేడించు	స బహిరహనోదనే	అవతలికిఁ ద్రోయుట
నేలించు	స అపహాసే	అపహాసముచేయుట
గ్రొచ్చ	స ఖిననే	త్రవ్వట
గొణుగు	స ఉపాంశుబల్పనే	తనలోఁదాను మెల్లగామాట
గొనుగు	}	లాడుట
గొలుగు		స ఊరకర్కణి
గోఁకు	స కంఠూయనాచా	దురదతీరునట్లు గోళ్ళతోఁగీచు
		ట (కుండగోఁకెనను)
గోఁజు	}	మాటిమాటికి వివేచించుట
గోఁజులాడు		అవిమోచనేచ
గోఁజురు	స ముఖుర్యాచనే	మాటిమాటికి యాచించుట
గోలించు	స స్నేహభర్జనే	చమురుపోసివేయించుట
		చ
చక్కాప	స మారణే	చంపుట
చచ్చ	అ మృణో	మృతుఁడౌట
చతికిలఁబడు	}	కూలఁబడుట
చదికిలఁబడు		అ విశీర్ణపతనే
చదియు	అ చూర్ణి భావే	చంపుట
చదుపు	స మారణే	చంపుట
చదుపు	స విద్యాభ్యాసే	విద్యయభ్యసించుట
	ఇతనేచ	ఇతయించుట
చను	అ గమనే	పోవుట
	అర్హజ్యేచ	తగుట
చనుచెంచు	అ ఆగమనే	వచ్చుట
చప్పరించు	స ఆస్వాదవిశేషే.	రుచిచూచుట

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెలుగుగర్భము.
చమురు	}	స స్నేహలేపనే	నెయ్యి మొదలైనవిపట్టిచి రాచు
చరుము		ఆచుగృనేచ	తడవుట
చఱ	స	ఆస్ఫాలనే	అప్పుచుట
చఱు		ప్రహారే	కోట్టట
		అయఃప్రభృతిశలా	అచుస్సు మొదలగునవి పాడి
		కాకర్షణే	గొంచుట
చల్లు	స	ప్రోక్షిణే	ప్రోక్షించుట
		వీజానాభే	విత్తనమువేచుట
		వికిరణేచ	వెదచల్లుట
చల్లారు	అ	ఉష్ణశాంతౌ	వేడిలేనిదల్చుట
		అగ్నిశాంతౌచ	నిప్పుశమించుట
చలివాపు	స	భయవారణేనసాం	భయముదీర్చి బుజ్జగించుట
		త్వనే	
చాచు	స	ప్రసారిణే	ప్రసరింపజేయుట
చాటు	}	స వీధ్యానుష్ట్యాప్యసర్వే	వీధిగానుష్ట్యించి యందఱగు
చాట్టించు		స మాంజ్ఞాననే	ను తెలియజేయుట
చాచు	స	శాణాదిషుస్సుర్ణిణి	సాన మొదలగువానిమీఁద రా
			చుట
చాపు	స	ప్రసారిణే	ప్రసరింపజేయుట
చారు	స	ఖిలాణాసన్నాక్షన్యా	కళ్ళము మొదలైనవానిలోఁ జీఁ
		దినాధాన్యాదీనాం	పురుకట్ట మొదలైనవానిచేత
		రాశీకరణే	ధాన్యాదులు ప్రోగుసేయుట.
చాలు	అ	పర్యాప్తౌ	పర్యాప్తమగుట
		శక్తౌచ	శక్తుడగుట
చాలించు	స	కార్యవిరమణే	పని నిలుపుట
చాల్చుడు	అ	యావత్పతనే	అంతయుఁబఱచుట
చిక్కు	అ	కార్యే	కృశించుట
		లాభే	లభించుట
		శేషే	మిగులుట
		హస్తగ్రాహేచ	చేతికిఁబట్టువడుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	తెనుగధము.
చిక్కువ పు	అ తంతూనాం ఐరస్య	దారములు ఐరస్పరము మేళనము
	రమేళనే	గుట
	కష్టప్రాప్తౌ	కష్టమునొందుట
	హస్తగ్రాహేచ	చేతికిబట్టువడుట
చిక్కుకొను	అ లగ్నతాయాం	అంటుకొనుట
	పరాధీనతాయాం చ	పరాధీనుడవుట
చిగిర్చు	} అ	పల్లనోత్పత్తౌ
చిగిరించు		
చించు	స	వస్త్రాదీనాం ద్వైధీక రణే
		వస్త్రములు మొదలైనవానినిరెండుగాఁజేయుట
చిచ్చికొట్టు	స	ఖాలానాం ప్రస్వాహనే
చిట్లు	} అ	శుష్టఫలాదీనాం స్వత
చిటులు		
చిటాఁడు	స	సృశబ్బనిదశనే
చిత్తగించు	స	కోపవికృతౌ
చితుకు	} అ	విశేరణే
చిమకు		
చిమపు	స	మారణే
చిమము		చంపుట
		విశేషముఁజేయుట
చిందు	అ	స్కందనే
చినుకు	అ	వృష్టౌ
చినుఁగు	అ	వస్త్రాదిభేదే
చిన్నవోపు	అ	భేదే
చిప్పిలు	అ	ఉక్రమే
చింపు	స	భేదనే
చిముకు	అ	అతిపాకదూషితే
చిమ్ము	స	అసనే
చిరుఁగు	అ	వస్త్రాదిభేదే
చిరుతలువారు	} అ	తేజోఽతశయదగ్ధనేన
చిరుతలుఁగము		
		చక్షుఃప్రతిఘాతే

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెనుగుగ్రము.
చిటుము	స	విశ్లిగ్ కరణే	చిమకునట్టులు చేయుట
చిఱచిఱలాడు	}	అ	కోపవికారే
చిఱుముఱ్ఱాడు			
చిలుకు	}	స	మథనే
చిల్లు			
చిలకరించు	స	ప్రోక్షణే	ప్రోక్షించుట
చివ్వు	స	ప్రోక్షణే	ప్రోక్షించుట
చివుకు	స	తక్షణే	చెక్కుట
			[ట
			శిథిలపూట, అనఁగాఁ ద్రాఁతగిలు
			ఫలాదులాన్వాదించుట
చీకాకుపడు	}	అ	వ్యాకులత్వే
చీదరపడు			
చీకు	స	నాసామలనిస్సారణక్రియాయాం	చీమిడి పోవునట్లు చేసికొనుట
చీకు	స	ఘేదనే	బద్దలుచేయుట
చీఱు	స	ఆహ్వనే	పిలుచుట
చీలు	స	పంశాదిదళనే	వెదురు మొదలైనవి బద్దలవుట
చీపు	స	తక్షణే	చెక్కుట
చుట్టు	స	వేష్టనే	వేష్టనసేయుట
చుట్టుముట్టు	}	స	పరివేష్టనే
చుట్టుకొను			
చుట్టవేయు			
చుఱుపుచు	స	దహనే	కాల్చుట
చూచు	స	దర్శనే	దర్శనము సేయుట
చూఁడు	స	దహనే	కాల్చుట
చూపట్టు	అ	దర్శనవిషయతాయాం	అగపడుట
చూపెట్టుకొను	}	స	ప్రతీక్షాయాం
చూపట్టుకొను			
			ప్రతీక్షించుట
			ఉపద్రవమురాకుండఁ జూచు
			చూచు
			చుండుట

భాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము
చెక్కు	స తక్షణే	తక్షణమునేయుట
	ఉపగూహనే	దోపుట
	ఉపర్యపరిఖననే	పయిపయిగాఁ ద్రవ్వట
	ప్రతిపవనేచ	రత్నములు చెక్కెననియును
చెక్కుచెదరు	అ ఈషద్భూగే	ఈషద్భంగముగుట
చెంగు	అ క్రీడాదిషుపరాధవే	అట మొదలైనవానిలోఁ బరాభూతుఁడగుట
చెంగలించు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
చెటాయించు(గా)	అ విరోధే	విరోధమువుట
చెట్టవట్టు	స వివాహే	వివాహమువుట
చెఱు	అ కార్యవైకల్యే	కార్యవైకల్యముగుట
చెఱుకు	స స్పృశ్యే	స్పృశించుట
చెఱుకు		
చెదరు	అ ఉత్పత్యకరితఃప్రసరణే	ఎగసియంతలను బ్రసరించుట
చెదురు	సేనాపరాధవే	దాడు పరాభూతముగుట
	చలనేచ	కదలుట
చెందు	స ప్రాప్తౌ	పొందట
చెనయు	స స్పృశ్యే	స్పృశించుట
చెప్పు	స ఉక్తౌ	పలుకుట
చెమద్దు		
చెమ్మటిలు	అ ఆర్ద్రత్వే	ఆర్ద్రమూట
చెమ్మగించు		
చెరువు	అ ఉపగూహనే	దోపుట
చెరుగు	స పరాపవనే	చేటలోఁ దవుడు మొదలైనది విడఁజేయుట
చేఱుచు	స కార్యవైకల్యకరణే	కార్యవైకల్యము సేయుట
చేఱువు		
చేటిలాడు	అ నప్రత్యక్షాచార్యాం	దరికోరాడు
చేఱుము	స లేపనే	రాచుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	లెఱుగఱము.
చెల్లు	అ ఋణనిర్ఘాతనే	అప్పుడీఱుట
	అప్రతిబంధే	ప్రతిబంధములేనిదవుట
	మృతౌచ	చచ్చుట
చెలఱగు	అ శోభాయాం	శోభించుట
చెలఱేఱగు	అ అతివ్యాప్తౌ	మిక్కిలివ్యాపించుట
	అత్యుద్ఘాతౌచ	మిక్కిలినుద్ధతుండవుట
చేకుఱు	హస్తగతే	హస్తగతమాట
చేసూఱు	అ ఆనుకూల్యేచ	అనుకూలమగుట
చేకూడు		
చేఱునుఱుగు		
చేఱుమూడు	అ దైవప్రాతికూల్యప్రాప్తౌ	దైవప్రాతికూల్యమువొందుట
చేడ్చు	స నికురిణే	ఖావి మొదలైనదానిలోనుండి నీళ్ళుచేఱుట
చేఱు	అ ఙ్గీరప్రస్నవే	పాలుఉబుకుట
	స ఙ్గీరప్రస్నపకరిణేచ	ఆవుపాలుబుకఱేఱుట
చేపడు	అ హస్తగతే	హస్తగతమాట
చేపట్టు	స అవలంబే	అవలంబించుట
	వివాహేచ	వివాహమగుట
చేమోడ్చు	అ ప్రణామే	మ్రొక్కుట
చేయు	స కరణే	సఱువుట
చేకు	స ప్రాప్తౌ	పొందుట
	స ఉపధాకే	ఆనుకొనుట
	అ హస్తగతేచ	హస్తగతమాట
చేకుచు	స పుష్పాదిధారణే	పుష్పాదులుధరించుట
చేర్చు	స ప్రాపణేచ	పొందించుట
చొక్క	అ మత్తతాయాం	మత్తుగొనుట
	శ్రాంతౌ	బడలుట
	మృతౌచ	చచ్చుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము.
చొచ్చు } చొత్తె,చు } చొనువు	స అంతఃప్రవేశే	లోపలికిఁ బ్రవేశించుట
చొప్పడు	స అంతఃప్రవేశనే	లోపలికిఁ బ్రవేశింపఁజేయుట
చొప్పిల్లు	అ బాణప్రయోగేచ	బాణములు ప్రయోగించుట
చొరవేయు	అ ఆనుకూల్యే	అనుకూలమవుట
	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
	అ అంతఃప్రవేశే	లోపలికిఁ బ్రవేశించుట
	స అంతఃప్రవేశనేచ	లోపలికిఁ బ్రవేశింపఁజేయుట

బి

జంకు	అ భయే	భయపడుట
జక్కించు	అ అనవమృశ్యకరణే	విచారింపక చేయుట
జడియు	అ భయే	భయపడుట
జడనుపడు	అ బలహాన్యామాంజ్యే	బలహానిచేత మందపడుట
జరుగు	అ మనాగపసర్పణే	మెల్లగా నావలఁబోవుట
	కాలగతౌచ	కాలము గడచుట
జల్లించు	స తితఉఘ్రానుశ్చనశో	జల్లవనోఁ ద్రిప్పి వరిశోధించుట

భనే

జల్లును } జల్లుమును } జలపరించు }	అ అనిష్టదర్శనశ్రవణాది	అనిష్టవస్తువును జూచుటవలనైన
	జన్యకంపస్వేదపులకో	వినుటవలననైన శరీరము కంప
	ద్యేదాదా	స్వేదనోమాంచాదులుగలదాట
జవుకు	అ	కురుపు మొదలైనది మెత్తగిలుట
జవురు	స రజ్జ్యాదినాతాడనే	త్రాసు మొదలైనవానితోఁ
		గొట్టుట
	సమూహనేచ	ప్రోసగాఁజేయుట
జవురుకొను	స సమూహ్యాగ్రహణే	ప్రోగుగాఁజేసి యెత్తికొనుట
బాడించు	స జలేవస్తాదిప్రక్షిప్య	జలమునందు బట్ట మొదలైనదా
	మాలిన్యాపనయనే	నినివేసి మైలవోఁ గొట్టుట
	ప్రహారేచ	కొట్టుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెలుగుగఱు.	
జాటు	అ పలాయనే	పలాయుతుఁడౌట	
	గ్రంథినిస్రంసే	ముగివిడిపోవుట	
	పాదాదిస్థలనభేదే	కాలు మొదలైనది స్థలనమగుట	
	జలస్రాపే	నీళ్ళు స్రవించుట	
	అపరాధే	తప్పట	
జ్యోను	స విసర్జనేచ గ్రా	విడుచుట మాటజాఱితివని	
జితపఠు	అ ప్రవాహే	ప్రవహించుట	
	అ అభ్యాసే	అభ్యసనుగుట	
	ఆచరూత్వేచ	ఆచరూలించుట (ఒకచేవచుట)	
జిలుగు	స విప్లవసూక్ష్మలిఖనే	ఒకదానితోనొకటి కలియునట్లు సన్నముగాన్రాయుట	
జీరు	}	అ లంబనే	ప్రేలుకాడట
జీరాడు			
జీరుకాడు	}	అ పరాగతౌ	వెరుకఁదీయుట
జాణగు			
జాణుగు	}	స చోషణే	పాయసము మొదలైనది నోటితో ధ్వనిగా గ్రహించుట
జాఱు			
జేవరించు	}	అ అరుణేభావే	ఎఱువవుట
జొత్తిల్లు			
జొబ్బిల్లు	}	అ ఉద్గమే	ఉబుకుట
జోకొట్టు			
	}	స బాలాననునీయ	పిల్లకాయల నూరార్చి నిద్రపు
	}	ప్రస్వాపనే	చ్చుట
జోకు	}	స ఉపాలభే	ట్టెట
జోడించు			
	}	స ద్వితీయేవసంయోజనే	రెండవదానితోఁగూర్చుట
జోవు	}	స అపనోదనే	ఆవలఁద్రోయుట
జోలవాడు			
	}	స బాలాననునీయ	పిల్లకాయలనూరార్చి నిద్రపు
		స్వాపనే	చ్చుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము.
	ట	
టక్కు టక్కుచేయు టక్కులాడు	స ప్రతారణే	వంచననేయుట
	డ	
డగ్గులు డమ్మరు గ్రా డయ్యు డాగు డావలించు డాయు	అ సన్నిధానే అ మృతౌ అ బలహానా అ ఆదృశ్యతాయాం అ పార్శ్వదేశప్రాప్తౌ స సన్నిధానే	సమీపించుట చచ్చుట బలహీనుండగుట ఆదృశ్యుండవుట ప్రక్కజేరుట సమీపించుట
డిగు డిగ్గు డిందు డిందుపడు డిల్లపడు డికొను డిలువడు డుయ్యు	అ అవతరణే అ మృతౌ అ బలహానా అ నిశ్చేష్టతాయాం స కలహాభ్యుత్థానే అ బలహానా అ మ. ప్త్యాదితో ని స్సరణే	దిగుట చచ్చుట బలహీనుండవుట నిశ్చేష్టుండవుట ఎదిరించుట బలహీనమవుట పిసికిలి మొదలైనదానివలన జాతి పోవుట
డుల్లు డులుచు	అ పతనే స అనస్ర. సనే పాతనేచ	వెనుకదీయుట విచ్చిపోవుట పడుట వదిలించుట పడవేయుట
డెక్కు డొంకు డొల్లు	స అవరోధనే అ హ్యోన్యే అ పతనే పరివర్తనేచ	అడ్డగించుట తగ్గిపోవుట పడుట పొర్లుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెలుగుగర్థము.
	త్ర	
తక్కు	అ శేషే పరిహారేచ	మిగులుట-తక్కినదియని పరిహరించుట-పోకతక్కినని
తగు	అ అన్వతాయా	అర్హుడవుట
తగ్గు	అ హైస్యే	తక్కువగుట
తగులు	స ప్రాప్తౌ స స్పృశ్యే అ లగ్నేచ	పొందుట అంటుట పట్టుపడట
తగుల్పడు	అ లగ్నే	పట్టువడుట
తగులుకొను	అ లగ్నే దగ్ధేచ	పట్టువడుట కాలుట
తగలవేయు	స దహనే వ్యతిషఃజనేచ	కాలుచుట అంటునట్లుచేయుట
తగలబడు	అ దగ్ధే	కాలుట
త్రచ్	స మభనే	మధించుట
తట్టు	స తాడనే	తాటించుట
తటాయించు	స నిర్భిద్యగమనే	భేదించుకొనిపోవుట
తడయు	అ ఆలస్యే	ఆలస్యముసేయుట
తడియు	అ ఆర్ద్రీభావే	ఆర్ద్రమువుట
తడవు	} స ఆమర్శనే	అంతటస్పృశించుట
తడువు		
తండు	స దేయాశ్శోద్రోహణే	ఈవలయునర్థమును రాబట్టుట
తడబడు	} అ సంభ్రమే	ఱొట్టువడుట
తత్తటిలు		
తత్తడిల్లు		
తత్తరపడు		
తత్తరకొను		
తందరిలు	} అ సంభ్రమే	ఱొట్టువడుట
తందరిల్లు		
తన్ను	స పాదతాడనే	పాదములతోఱొట్టుట

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము.
తనకు	}	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
తనరు		అ తృప్తౌ	తృప్తికొందుట
తనర్చు		అ పిష్టపేషణేనావి	పిష్టినదిపట్టుగా పిడువనివాఁడౌట
తనియు		మోచనే	
తన్నుకాడు		స్వయంస్వపాద తాడనే	తన్నుఁదానుదన్నుకొనుట
		అన్యోస్యపాదతా డనేచ	ఒకనినొకండు తన్నుకొనుట
తన్నులాడు	అ	అన్యోస్యపాదతా డనే	ఒకనిచేతనొకండుతన్నువడుట
తప్పు	స	అతిక్రమే	అతిక్రమించుట
తమకు	అ	చలనే	కదలుట
		పరాగతావిశ్యేకే	వెనుకఁదీయుట
తమకించు	స	అత్యనురాగే	మిక్కిలియనురాగమువొందుట
తరలు	అ	చలనే	చలించుట
		నిర్గమనేచ	బయలుపెట్టుట
తర్లు	అ	ప్రస్థానే	పయనముగుట
తరు	స	మథనే	మథించుట
తరతరలాడు	అ	అతిసంభ్రమే	మిక్కిలినిదొట్టుపడుట
తఱుగు	స	హీనతాయాం	తక్కువౌట
		ఫలాదీనామవ ఖండనేచ	ఫలాదులు రెండుచేతులతోఁబట్టు కొనికోయుట
తఱము	స	ధావతోనుధావ నేనవేగజననే	పరుగెత్తువానివెంబడిఁ దానును బరుగెత్తుచు వానికివేగముపుట్టించుట
		ఆక్రమణే	ఆక్రమించుట
		శాణోల్లేహనే	తఱిమెనపట్టుట
తఱుము	స	ధావతోనుధావ నేనవేగజననే	పరుగెత్తువాని వెంబడిఁ దానును బరుగెత్తుచు - వానికివేగముపుట్టించుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెలుగుగఱము.
తఱయు	స ప్రవేశే	ప్రవేశించుట
తఱలు	ల నిగమనే భయేచ	బయలు వెళ్ళుట భయపడుట
తఱమిడు	స భ్రామణే	గఱగిఱ. ద్రిష్టట
తఱిగొను	ల ఉద్యోగే	ఉద్యక్తుండవుట
తఱముఁజొచ్చు	స సమ్యగంతఃప్రవేశే	అస్సగా లోను బ్రవేశించుట
తలఁ	స స్మరణే విచారేచ	స్మరించుట విచారించుట
తలఁకు	ల భయే	భయపడుట
తలఁగు	ల అపసర్పణే	తొలఁగుట
	స వ్యపనాశనేచ	పోగొట్టుట
తలఱు	ల శోభాయాం	శోభించుట
తలిర్చు	ల పల్లవోత్పత్తౌ	పల్లవించుట
తలపెట్టు	స ఆరంభే	ఆరంభించుట
తలపడు	ల కార్యాతిప్రవేశే	విశ్చిత్రియుఁబనిలోఁబ్రవేశించుట
తలపోయు	స యావన్దుఃఖావేదనే	ఉన్నదుఃఖ మంతయుఁ జెప్పుకొనుట
తలపోసికొను		
తల్లడిలు	ల సంభ్రమే	తొల్టుపడుట
తల్లడిల్లు		
తల్లడించు		
తల్లటించు		
తల్లడపడు		
తఱుకొత్తు	ల ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
త్రవ్వ	స ఖననే	ఖననము చేయుట
తవ్వ		
తవుడు	స ఆమర్షనే	అంతట స్పృశించుట
తవుడుకాడు		
తవులు	స స్పృశ్యే ప్రాప్తేచ	స్పృశించుట పొందుట
తాఁకు		

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుఁగఱము.
తాగు	}	స పా నే	పానము సేయుట
త్రాగు			
తాఁచు		స పాదతాడనే	తన్నుట
తాటించు		స తాల్యాదివాదనే	దవుడలు మొదలైనవానిని జప్పు డు చేయుట
తారు		స నిలీయదర్శనే	పొంచుట
		విహ్వలతాయాంచ	సాలిసిపోవుట
తార్చు		స ప్రాపణే	పొందించుట
తారసిలు	}		
తారసిల్లు		అ సన్నిధానే	సమీపించుట
తారసించు			
తార్జాణించు		స నిదర్శనే	నిదర్శనము సేయుట
తారుమారవు		అ వైకల్యే	చెడిపోవుట
తాఱు		అ ధావనే	పరుగెత్తుట
		స నిలయనే	ఛాఁగుట
		హరణేచ	హఁించుట
తాటించు		స ధావనకరణే	పరుగెత్తించుట
తాల్చు		స ధారణే	ధరించుట
		శూర్పాదీనాంతండు	చేట మొదలైనవానిచేత బియ్యము మొదలైన వానియందలి
		లాదిఘృఫలీకరణాద్య	ము మొదలైనది పోఁగొట్టుట
		పాకరణే	తవుడు మొదలైనది పోఁగొట్టుట
త్రాఘ		స సహనే	సహించుట
తాలించు	}	స శాకాదిసంస్కారే	కూర మొదలైనవానికిఁ దాలించుట
తాళించు			
త్రావు		స పా నే	పానము సేయుట
తిగుచు		స గ్రహణే	గ్రహించుట
తిట్టు		స శాపే	శపించుట
తిను		స భక్షణే	భక్షించుట

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుఁగఁగము.
త్రిప్స	}	స పర్యావర్తనే	మళ్ళించుట
తిప్స		అ భ్రామణే	తిఱుగఁజేయుట
త్రిమధు		అ పిత్తదూషితేచ	పిత్తదూషితమగుట
తిరుచు		అ సంచారే	సంచరించుట
తిరివచు	}	స కార్పణ్యయాచనే	కార్పణ్యముగ యాచించుట
తిరుగుచువచు		అ మనఃకాలుష్యేణ	మనస్సు కలతపొంది తొట్టవచుట
తిరుగఁబచు	}	అ సంభ్రమే	ట
తిరగఁబచు		అ రోషేణాభ్యుత్థానే	రోషముచేత నెదిరించుట
తిరుగు	}	అ మనఃకాలుష్యే	మనస్సునఁ గలతెనొందుట
		అ పునరారంభేచ	మళ్ళి యారంభింపఁబడుట
తిరుగు		అ పర్యావృత్తౌ	మళ్ళుట
తిఱుగు		అ సంచారేచ	సంచరించుట
తిలకించు		అ భ్రమణే	భ్రమించుట, గిఱగిఱఁ దిరిగెనని
తివుచు	}	స దర్శనే	చూచుట
తివియు		స గ్రహణే	గ్రహించుట
తీర్చు		స కాంతాయాం	కోరుట
తీర్చించు		అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
తీయు	}	స గ్రహణే	గ్రహించుట
		చందనాదిఘర్షణే	గంధము నూఱుట
		అపహరణే	అవతలఁబెట్టుట
		అ స్రవాదివేదనాయాంచ	తీవుదీయుట
తీరు		అ నాశే	నశించుట
తీఱు	}	కార్యాంతరాభావే	వేఱుగాఁ బనిలేని దవుట
		వివాదనిష్క్లమే	వివాదము నిష్క్లమమవుట
		నిష్ఠాతే	నేర్పరియవుట
		ఋణనివృత్తౌ	అప్పు నివృత్తించుట
తీవరించు		స త్వతాకరణే	త్వరచేయుట

ధాతువు	సంస్కృతాక్షరము	రెనుగర్థము.		
తుంగు	అ మృతౌ	చచ్చుట		
	శకలీభావేచ	తునియలవుట		
తుటాయిం చు	అ విచ్ఛేదే	విచ్ఛిన్నమవుట		
తుడు	స ఆచుర్భవే	తడువుట		
	ఆర్పితాద్యపనయనేచ	తడి మొదలైనవానిని బోగొట్టుట		
తునుగు	అ శకలీభావే	తునియలవుట		
	సాహసేచ	సాహసించుట		
తునుము	స శకలీకరణే	తునియలుసేయుట		
	మారణేచ	చంపుట		
తునియు	అ శకలీభావే	తునియలవుట		
	సాహసే	సాహసించుట		
	స శకలీకరణేచ	తునియలుసేయుట		
తుమ్ము	అ ఊతే	ఊతముచేయుట		
తురుము	స ఫలాదిచూర్ణకరణే	ఫలాదులు చూర్ణముచేయుట		
తుఱుము	స పుష్పాదిధారణే	పుష్పాదులను ధరించుట		
తుఱుగలించు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట		
తులకించు				
తుఱ్ఱు	అ గర్జ్యే	గర్జించుట		
తుల్ల				
	కార్యాత్మ్యత్సాహేచ	పనికి మిక్కిలియుత్సాహపడట		
తూగు	అ నిద్రాయాం	నిద్రవొందుట		
	తులితేచ	తూనికెయవుట		
తూచు	స తోలనే	తూనికసేయుట		
తూటూడు	స ఛిద్రకరణే	ఛిద్రములగునట్లుచేయుట		
తూటుకట్టు	అ ఛిద్రీభవనే	ఛిద్రమవుట		
తూర్పెత్తు	స ధాన్యామృత్తిష్యవా	ధాన్యాగులు పొడుగుగా నెత్తి		
తూర్పారబెట్టు			యనాతత్రఘాళ్యా	గాలిచేతి వానియందుండునట్టి
			ద్యపనయనే	దుమ్ము మొదలైనదానిని బోగొట్టుట

	సంస్కృతాథము	తెలుగుాథము.
ధాతువు		
తూఱు	స అంతఃప్రవేశే	లోపలికిఁ బ్రవేశించుట
తూలు	అ లంబనే	వ్రేలుకాడుట
	పితృద్యున్యాదేనచలనే	పితృద్యున్యాదముచేఁ గదలుట
	బలహానాచ	బలహీనుండవుట
త్రెక్లాను	స ప్రాప్తౌ	పొందట
త్రెగు	అ త్రుటనే	భిన్నమవుట
	సాహసేచ	సాహసించుట
త్రెగించు	అ సాహసే	సాహసించుట
త్రెగుచు	స మారణే	చంపుట
	ఛేదనేచ	ఛేదించుట
త్రెగడు	స నిందాయాం	నిందించుట
త్రెగటారు	అ వృతౌ	చచ్చుట
త్రెంచు	స ఛేదనే	ఛేదించుట
	అ వైధవ్యప్రాప్తౌచ	వైధవ్యమునుబొందుట
త్రెవ్	స ఆనయనే	ఆనయనమునేయుట
త్రెండు	అ నిద్రాయాం	నిద్రించుట
త్రెనిగించు	స ఆంధ్రభాషయావివ	ఆంధ్రభాషచేత వివరించుట

రణే

త్రెప్పిఱు	}	అ	స్వాస్థ్యే	స్వస్థుండవుట
త్రెప్పిఱులు			ప్రమాదనివృత్తౌచ	ప్రమాదమునుబోగొట్టు కొను
త్రెప్పఱులు				ట
త్రెప్పఱు				
త్రెచులు	అ	చలనే	కదలుట	
త్రెరలు	అ	విశేషే	విచ్చిపోవుట	
		చలనేచ	చలిచుట	
త్రెఱులు	}	అ	ఉల్బణతాయాం	ఉల్బణమవుట
త్రెఱు			కృత్రికీ రాదివిష్యం	కాఁగినసాలు మొదలైనవి పైకిఁ
త్రెఱుకొను			దేచ	బొంగుట

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుగుగ్రంథము.	
తెఱ	}	స కవాటపిధానాద్య	తలుపుమూఁత మొదలైనవాని	
తెఱు		ద్ధాటనే	నుద్ధాటించుట	
తెలియు		అ విదితే	విదితమవుట	
తెలిసికొను		స జ్ఞానే	ఎఱుఁగుట	
తెలవాఱు	}	అ నిశాత్యయే	రాత్రివేఁగుట	
తెల్లవాఱు		శ్వేతీభవనేచ	తెలుపవుట	
తెలిఁగించు		స ఆంధ్రభాషయావివరిణే	ఆంధ్రభాషచేత వివరించుట	
తెలతెలపోవు		అ ముఖవైవశ్యే	వివర్ణముఁబడవుట	
త్రెఱు		అ పతనే	పడఁట	
తేజరిలు	}	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట	
తేజరిల్లు				
తేఱు	}	అ ఉద్ధారే	ఉద్ధారముసేయుట	
తేన్చు		అ వ్యసనాంతగమనే	కడతేరుట	
తేఱు		అ నిర్మలీభావే	నిర్లమవుట	
తేలు		అ జలప్లవనే	నీళ్ళతో పయించుట	
తొక్కు	}	అ నిష్క్లప్తేచ	నిష్క్లప్తమవుట	
తొక్కు		స పాదనిష్పీడనే	కాళ్ళతో నడుముట	
తొంగు		అ మర్దనేచ	మర్దించుట	
తొంగిచూగు		అ నిద్రామూంలంబనేచ	నిద్రించుట వ్రేలుకాడుట	
తొంగుండు		స ముఖమాత్రంప్రసార్యదగ్ధనే	మొగముమాత్రము ప్రసరింపజేసిచూచుట	
తొట్రిలు	}	అ శయనే	శయించుట	
తొట్రికుడు		}	అ సంభ్రమే	తడఁబడుట
తొడిఁబడు				

ధాతువు	సంస్కృతాగము	తెలుగుగము.
తొడఁగు	అ అభిఃసుఖాయత్తీధ వ నే	అభిముఖగా నాయత్తుండౌట
	స కవచాదిధారణే బాణసంధానే	కవచాదులుధరించుట బాణము సంధించుట
	ఆరంభేచ	ఆరంభించుట
తొడుగు	స కవచాదిధారణే	కవచాదులు ధరించుట
తొడరు	అ సంభ్రమే	తొట్టపడుట
	స ప్రాప్తౌ స్పర్శేచ	పొందుట స్పృశించుట
తొండాను	స పునఃపునః స్వ రాకరణే	మాటిమాటికిఁద్వర చేయుట
తొణుకు	అ జలాదీనామవస్థ ద నే	నీళ్ళుచిండుట
తొణఁగు	స ఆరంభే	ఆరంభించుట
తొన్నుండు	అ శయనే	శయించుట
తొరలు	అ సంయోగే	కలియుట
తొరవడు	అ త్వరాయాం	త్వరనుబొందుట
తొరగు	అ ప్రాప్తే	నీళ్లుజాటుట
తొఱఁగు	అ విశ్లేషే	వీడుట
తొలఁగు	స వినాభావే	విడిచియుండుట
తొలుగు	స యుద్ధవైముఖ్యేచ	యుద్ధమునందు విముఖుండౌట
తొలు	స సాత్రాదీనాంజలేన శోధనే	సాత్రులుమొదలైనవానిని నీళ్ళతో శుద్ధిచేయుట
	దా ర్వాదారంధ్ర కరణేచ	కొయ్య మొదలైనవానియందుతొ లుచుట
తొలుకరించు	అ వగ్నారంభే	వగ్నారంభముసేయుట
తొల్లరించు		
తొలకరించు		

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	తెనుగర్థము.
తొవ్వు	గ్రా	స ఖననే	ఖననముసేయుట
తోకొను	స	సహనయనే	వెంటఁ బెట్టుకొనుట
తోఁగు	అ	నిద్రాయాం	నిద్రించుట
తోమ	అ	స్ఫురణే	స్ఫురించుట
తోఁచు	స	అపనోదనే	ఆవలికిఁబోఁజేయుట
తోఁడు	స	కూపాదిజలోద్ధరణే	బావి మొదలైనవానిలో నుండినీళ్ళు మొదలైనవి బైటికిఁదీయుట
తోడుకొను	గ్రా	వ్యర్థబహుదానేచ	వ్యర్థముగ నిండుగనిచ్చుట
	అ	ఆతక్షే	పాలుపేరుట
	స	సహనయనే	వెంటఁ బెట్టుకొనుట
తోఁతెన్	స	కూపాదితోజలోద్ధరణేచ	బావి మొదలైనవానినుండి నీళ్ళు బైటికిఁ దీయుట
	అ	ఆనీయాగమనే	పిలుచుకవచ్చుట
తోఁతెంచు	అ	ఆగమనే	వచ్చుట
తోపాడు	స	నోదనే	తోయుట
తోము	స	పాత్రాదిషుభస్నాదినా ఘ్నణే	పాత్రాదులయందు బూడిద మొద లైనవానిచేతఘ్నణము సేయుట
	స	తైలేనాంగమర్దనేచ	తైలాదులచేతదేహము చమురుట
	స	అపనోదనే	ఆవలికిఁబోఁజేయుట
తోలు	స	పశ్వాదిప్రాజనే ధావనకరణే ప్రస్థాపనేచ	పశ్వాదుల నావలఁ బోఁజేయుట పరుగైత్తించుట పంపుట

ద

దచ్చ	అ	స్వవశీభావే	స్వవశమవుట
దక్కాను	స	గోపనే	దాఁచుట
దగ్గు	అ	కాసే	కాసముసేయుట

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము.
దంగు	అ	ముసలఘా తేన వ్రీహ్య రోఁకంటిపోటున వడ్లు మొదలైనవి	
		దీనాంవైతుష్యే	పొట్టువీడినవాట
దంచు	స	అవహాననే	వ్రీహ్యదులను రోఁకంటుగుప్పట
దండెత్తు	అ	యధసన్నాహే	యధసన్నద్ధుండవుట
దద్దటిల్లు	అ	సంభ్రమే	తొట్రపపట
దద్దురించు	}	అ	దద్దురోశే
దద్దరించు		దద్దురుగలదవుట	
దందనచేయు	అ	వృథాకాలయాపనే	వ్యర్థముగాఁ గాలముగడుపుట
దబాయించు	గ్రా స	తర్జనే	బెదరించుట
దరికొను	అ	దాహే	కాలుట
దశమెత్తు	అ	యధసన్నాహే	యధసన్నద్ధుండవుట
దాకొను	అ	సన్నిధానే	సమీపించుట
		నిలీయావస్థానేచ	దాఁగియుండుట
దాక్ష్ణిను	గ్రా అ	నిలీయావస్థానే	దాఁగియుండుట
దాఁగు	అ	నిలయనే	అగపడకయుండుట
దాఁచు	స	గోపనే	గోపనముసేయుట
		పాదాదిప్రసారణేచ	కాళ్లు మొదలైనవిదాఁపుట
దాఁజలించు	}	అ	సన్నిధానే
దాయు		సమీపించుట	
దాపు	స	పాదాదిప్రసారణే	కాళ్లుదాపుట
ద్రాపు	స	నోదనే	తోయుట
దిగు	అ	అవతరణే	అవతరణముసేయుట
		ఆవాసకరణేచ	ఆవాసముసేయుట
దిగాలుపడు	అ	నిశ్చేష్టతాయాం	నిశ్చేష్టుండవుట
దిగవేయు	స	కర్తవ్యేధ్యేతవ్యేవా	చేయవలసినదానిలోఁగాని చదువ
		మధ్యే కిఁచిత్పరి	వలసినదానిలోఁగాని నడఁముఁ
		త్యాగే	గొంచము విడిచిపెట్టుట
దిగఁచుడు	అ	దృష్టిదోషవారణా	దృష్టికిదిగఁచుడుచుట
		యహారిద్రాజలాదీ	
		నాంభ్రామణే	

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము.
దిగఁబడు	అ	పంకాదావధోగమనే	బురద మొదలైనవానిలోఁక్రమగుట
దిట్టపడు	అ	నిష్ణవే	నిష్ణవ్యమవుట
దిద్దు	స	లిఖతలిపిష్యభ్యాసా	వ్రాసినవ్రాతలో నేర్చుటకు మరల
		యపునర్లేఖనే	వ్రాయుట
		తిలకాదీనాం సమ్య	బొట్టు మొదలైనవానిని లెస్సగాఁ
		క్రరణేచ	జేయుట
ద్రిష్టురు	అ	సంచారే	సంచరించుట
దీకొను	స	కలహాభ్యుత్థానే	ఎదిరించుట
దీటుకొను		సామ్యే	సరియవుట
దీవించు	స	ఆశీర్వాదే	ఆశీర్వాదముసేయుట
ద్రుంగు	అ	న్యూనతాయాం	తిక్తువవుట
దృఢపడు	అ	మనోవ్యసనే	మనస్సున వ్యసనపడుట
దున్ను	స	కృషా	కృషిసేయుట
దుముకు	అ	ఊర్ధ్వాదధఃస్వైర	స్వేచ్ఛచేతను మీఁదినుండి క్రిందికిఁ
		పతనే	బడుట
		ఉత్ఫుత్యపతనేచ	ఎగసిపడుట
దురటిల్లు	స	మనోదుఃఖే	మనస్సున దుఃఖపడుట
దువ్వు	స	కేశప్రసాధనే	వెండ్రుకలు నివ్వుట
		ఆమర్శనేచ	అంతటఁ దడవుట
దువాళించు	అ	ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
దుసికిలు	అ	స్రంసే	జాటిపోవుట
దూకొను	స	అంతఃప్రవిశ్యాగ	లోపలికిఁజొచ్చి వచ్చుట
		మనే	
దూఁకు	అ	ఊర్ధ్వాదధఃస్వైర	స్వేచ్ఛచేతను మీఁదినుండి క్రింది
		పతనే	కిఁ బడుట
		ఉత్ఫుత్యపతనేచ	ఎగిసిపడుట
దూయు		స్రంసే	జాటుట
		పరాభవే	పరాభవించుట
		ముష్టినాశాఖాది	పిడికిటి నాకులు మొదలైనవిదూ
		తః పత్రాదికర్షణేచ	యుట

ధాతువు		సంస్కృతార్థము	లెఱుగఱర్థము.
దూరు	స	అంతఃప్రవేశే నిందాయాంచ	లోపలికిఁ బ్రవేశించుట నిందించుట
ద్రక్షాను	స	అభ్యుత్థానే	ఎదిరించుట
దేప్పు	స	దోషప్రత్యభిజ్ఞా పనే	తప్పులెత్తిపొడుచుట
దెబ్బఱింఱు దెబ్బఱింఱు	}	స	తాడఱ్ఱ
			కొట్టుట
ద్రెయ్యు	అ	ద్రెయ్యధిభావే	తెగుట
దెర్లంఱు	స	ఉస్థానామపాంస మికరఱ్ఱ	వేడినీళ్లుపాట్లుచేయుట మికరఱ్ఱ
దేఱు	అ	ఉపవిశ్యాపసరఱే	కూర్చుండి జరగుట
దేవిరింఱు గ్రా	అ	కార్పణ్యయాచ నావఱ్ఱానే	కార్పణ్యయాచనచేయుచునుండుట నావఱ్ఱానే
దేఱు	స	హస్తేనజలలోఱన	చేయిపెట్టి నీళ్ళుకలియఱజూచుట
దేఱురింఱు దేవరింఱు దేవిరింఱు	}	అ	కార్పణ్యయాచ నావఱ్ఱానే
			కార్పణ్యయాచనచేయుచు నుండుట
దొంగిలు దొంగిలింఱు	}	స	స్తేయే
			చార్యముచేయుట
దొప్పదోఱు	అ	మజ్జనే	మునుఱగుట
ద్రొబ్బు దొబ్బు	}	స	పఠననోదనే
			పఱద్రోయుట
దొరయు	అ	సామ్యే శోభాయాంచ	సరియకాట శోభించుట
దొరలు దొర్లు	}	అ	పఠ్యల్లఱఠనే
			అవాక్పఠనే
			మృతౌచ
దొర్లుకాడు	అ	పఠ్యల్లఱఠనే	పొర్లుకాడుట

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుగురథము.
దొరకాను	స	ప్రాప్తౌ	పొందుట
		ఆరంభేచ	ఆరంభించుట
దొరుక్కును	స	ఆరంభే	ఆరంభించుట
దొరుకు	}	లాభే	లభించుట
దొరుకు		అ	దృష్టేచ
దోఁకు	స	ఖననవిశేషే	దోఁకుడుపాఱుతోఁద్రచ్చుట
దోఁగు	అ	ఆర్ద్రీభావే	తడియుట
		జానుచంక్రమణేచ	పిల్ల కాయమోఁకాళ్లతోనడచుట
దోఁగాడు	అ	జానుచంక్రమణే	పిల్ల కాయమోఁకాళ్లతోనడచుట
దోఁచు	స	బలాదపహారే	కొల్లపెట్టుట
దోఁపు	స	అవగూహనే	గుచ్చిపెట్టుట
దోఁయిలించు	అ	చానాయాంజలి	త్రాగుటకై దోసెలిపట్టుట
		కరణే	
దోఁరు	స	మృతౌ	చచ్చుట
		ఏకత ఆనమనేచ	ఒకగుట
దోఁరగిలు	}	ఏకత ఆనమనే	ఒకగుట
దోఁరగిల్లు		అ	ఫలపాచాకేచ
ధావృతపకు	అ	పరితాపే గ్రా	పరితపించుట

న

నచ్చు	అ	నిలయనే	దాఁగుట
నగు	అ	హాసే	నవ్వుట
నంగు	అ	నాసికయోచ్చా	ముక్కుతోమాటలాడుట
		రణే	
నచ్	స	విస్మృణే	నమ్ముట
		ఆలస్యేచ	ఆలస్యమానేయుట
నంజు	స	అనిష్టభోజనే	అనిష్టముగాభుజించుట
నంజుకొను	స	ఉపదంశనే	అన్నమునకునహాయము డొఱుఁగాయ
			మొదలైనవి తినుట

ధాతువు		సుస్పృతార్థము	లెకుగర్థము.
నట్టుకొను	అ	స్థానావిమోషే	తావువిమవకయుుతుట
నట్టువడు	అ	కార్యవిఘాతే	పనిసాగకపోవుట
నట్టుచేయు	అ	ఆలస్యే	ఆలస్యముసేయుట
నడు	అ	పాదన్యాసే	అడుగులుపట్టుట
		గమనే	పోవుట
		భవనేచ	అవుట
నడుపు	స	అక్షవ్యాసారే	సాగటాలు మొదలైనవానినికచ్చుట
		భావనాయూచ	కావలసినదానిని గావించుట
నడిపించు	స	అక్షవ్యాసారే	సాగటాలు మొదలైనవానినికచ్చుట
		భావనాయూచ	కావలసినదానిని గావించుట
		పదవ్యాస	అడుగులు పెట్టించుట
		ప్రయోజనేచ	
నడతెంచు	అ	ఆగమనే	వచ్చుట
నత్తమిల్లు	అ	శయనే	శయించుట
నత్తు	అ	పవనవ్యాధినాసం	నత్తిచేతఁ దడఁబడి మాటలాడుట
		భ్రమోక్తా	
ననయు	}	అ	పుష్పోత్పత్తౌ
ననడు		అ	పల్లవోత్పత్తౌచ
ననుపు	అ	భక్షితస్యదేహస్రా	భక్షింపఁబడ్డవస్తువు దేహమునకు
		తికూల్యాభావే	బ్రతికూలింపనిదగుట
ననులు	}	స	చర్వణే
నములు		స	చర్వణే
నన్ము	స	విస్రంభే	విస్వసించుట
నరియు	అ	పలితే	తల ముదిమిచేత శుక్లకేశమగుట
నఱుకు	స	ఛేదనే	కత్తిని ఛేదించుట
నఱ్ఱాడు	అ	సంచారే	సంచరించుట
నలుచు			

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెనుగుగ్రము
నలుగు	}	అ అవధ్వంసే	చూర్ణమవుట
నలియు		రోగపీడాయాంచ	రోగపీడితుండవుట
నవయు	}	అ రోగపీడాయాం	రోగపీడితుండవుట
నవియు			
నప్పు	అ హాసే	నగుట	
	న అపహాసే	అపహాస్యముసేయుట	
ననగొట్టు	అ అనన్యత్వావిప్రలాపే	నన్యతిలేక వేమాటు విరుద్ధపు మాటలాడుట	
నాకు	న జిహ్వాయాలేహాసే	నాలుకచేత లేహాసము చేయుట	
నాచుకొను	న అపహాసే	అపహరించుట	
నాటు	న అంకురాదిప్రతిరోపణే	మొక్కలు మొదలైనవి నాటుట	
		బాణాదివేధనే	బాణాదులచేత గ్రుచ్చుట
	అ విధేచ		బాణాదులు గ్రుచ్చుకొనుట
నాటించు	న అంకురాదిప్రతిరోపణకరణే	మొలకలు మొదలైనవి నాటించేయుట	
		బాణాదివేధనే	బాణాదులు గ్రుచ్చుకొనేయుట
నాదలు	అ బలక్షయే		బలక్షయించవుట
నాను	అ జలనివాసే		నీళ్ళలో నుండుట
నిక్కబొడు	అ అవిసతాపస్థానే		వంగకయుండుట
నిక్కునిగుడు	}	అ ఉన్నతాపస్థానే	పొడుగవుట
నిగడదన్ను	న దూరతఃపాదప్రసారణే		దూరముగాఁ గాళ్ళుచాఁపుట
నిగ్గు	అ కార్యవిర్వాహే		పని నిర్వహింపఁబడుట
నించు	న పూరణే		పూర్తిసేయుట
నిట్టవొడు	అ ఉద్వేల్లనే		ఉప్పొంగుట
నిండు	అ పూర్తా		పూర్ణమగుట
నిండించు	}	న పూరణే	పూర్తిసేయుట
నింపు			

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము.
నిభాయించు	గ్రా	అ నిర్వాహే	నిర్వహించుట
నిట్టనీలుగు	అ	అభ్యతనుభంగే	మిక్కిలి యొడలువిఱచుకొనుట
నిలు	అ	విరామే	విరమించుట-పని నిలిచెనని
		అనుపవిశ్వాపస్థానే	కూర్చుండకయుండుట
		అవస్థానే	ఉండట
		శేషేచ	మిగులుట
నిలుచుండు	అ	అనుపవిశ్వాపస్థానే	కూర్చుండకయుండుట
నిలుపు	స	అనుపవేశావస్థాపనే	కూర్చుండకయుండఁ జేయుట
		అవస్థాపనే	ఉంచుట
		అవరోధనే	అడ్డగించుట
		విరమణే	చాలించుట
		శేషణేచ	మిగులఁజేయుట
నిలువరించు	}	స నిర్వాహే	పని నిగ్గించుట
నిలవరించు			
నివాటించు			
నివ్వట్టిల్లు	అ	అతిశయే	అతిశయించుట
నివాళించు	స	నీరాజనే	నీరాజనముచేయుట
నిపురు	}	స ఆమర్శనే	అంతటఁదడవుట-దువ్వెననుట
నిమురు			
నీలుగు	}	స మృతౌ	చచ్చుట
నీల్గు			
నీల్గు			
		జృంభణే	ఆవలించుట
		తనుభంగేచ	ఒకలు విఱచికొనుట
నీశ్యాకు	అ	ప్రసవే	ప్రసవించుట
నుగ్గు	స	చూర్ణీకరణే	చూర్ణముసేయుట
		యభేష్టవాదేచ గ్రా	యభేష్టముగా వాదించుట
నుగ్గాడు	స	మారణే	చంపుట
నుడువు	స	ఉక్తౌ	చెప్పుట
నుఱుము	స	అవధ్వంసనే	చూర్ణముసేయుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెనుగ్రము.
నురుముచేయు	స మారణే	చంపుట
నులిగొను	స పరివేష్టనే	చుట్టకొనుట
నులు	} స ధాన్యాదీనాంపశ్వాదిపదఘాతే	ధాన్యములను బశ్వాదులకాళ్ళఁ ద్రొక్కించుట
నులుచు		
నులుపు	} అ మత్తతాయాం	మత్తుగొనుట
నుసలు		
నుసులు	} స కఠగ్రహేణనోదనే	మెడవట్టిఱ్ఱోయుట
నూఁకు		
నూఱు	స దృవదిపేషణే	సన్నికంటఁ బేషణముసేయుట
నూఱు	స ధాన్యాదీనాంపశ్వాదిపదఘాతే	ధాన్యములను బశ్వాదులకాళ్ళఁ ద్రొక్కించుట
నూలుకొను	అ విజృంభణే	విజృంభించుట
	జ్ఞప్తాచ	తెలివొందుట
నెక్కిను	స వ్యాప్తే	వ్యాపించుట
నెగడు	} అ వృద్ధాప్రవృత్తాచ	వృద్ధివొందుట ప్రవర్తించుట
నెగుడు		
నెగయు	అ ఉడ్డయనే	పట్టి యెగియుట
నెగ్గు	} స బలాన్నోదనే	బలాత్తారముగఁ దోయుట
నెట్టు		
నెట్టుకొను	అభిముఖిసన్నాహే	ఎదురుగా సన్నద్ధండుపుట
నెమకు	స మార్గణే	వెతకుట
నెమురు	స స్నేహమర్దనే	వైలాదులు పట్టించి రాచుట
నెరుము	అ నాడివేదనాయాం	వరమునొచ్చుట
	స విధ్వాయుధప్రతివేష్టనేచ	పొడిచి ఆయుధముమెలికెప్పెట్టుట
నెరయు	} స వ్యాప్తాపలితేచ	వ్యాపించుట పలితమపుట
నెరియు		

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము.
నెఱయు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట, నిండుట
నెఱవేటు	అ నిర్వాహే	నిర్వాహమవుట
నెలకొను	స వ్యాప్తౌ అవస్థానేచ	వ్యాపించుట నిలుచుట
నేము	స తండులాదిఋస్థూల సూక్ష్మవిభాగాయ శూర్పచాలనే	బియ్యము మొదలైనవానిలో సన్నవిడి, పెద్దవిడి యేర్పడుట కై చేట కదిలించుట
నేయు	స వస్త్రాదినిర్మాణే	వస్త్రాదినిర్మాణము నేయుట
నేరు	} స	అభ్యాసే అభ్యసించుట
నేర్చు		
నొక్తు	స ప్రచిలాపచయే	ఉబ్బణఁచుట
నొగులు	అ పీడాయాం	పీడితుండవుట
నొచ్	అ ప్రణాదివేదనాయాం	పుండు మొదలైనది వేదన నే యుట
నొంచు	స ప్రణాదివేదనాకరణే	నొప్పించుట
నొచ్చుకొను	స, అ మనోవ్యథాయాం	మనస్సున వ్యథపొందుట
నొడుచు	స ప్రణాదివేదనాకరణే	నొప్పించుట
నొడువు	స ఉక్తౌ	చెప్పుట
నోచు	} స	ప్రతకరణే వ్యపనాశనేచ
నోము		
వ		
పకపకలాడు	అ సహాసభాషణే	మిక్కిలి నవ్వుచు మాటలాడుట
పగలు	} అ	విదీర్ణతాయాం బద్దలవుట
పగులు		
పంగటించు	} స	యుక్తమూలాగ్రవి స్తారే
పంగడించు		
పంగలించు		
పంచరించు	స ప్రసారణే	ప్రసరింపఁజేయుట
	అ ప్రచారేచ	సంచరించుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము.
పంచు	స విభజనే	విభజించుట
	ప్రస్థాపనే	అంపించుట
	నియోజనే	నియోగించుట
	భాగహారేచ	భాగహారమునేయుట
ప్రజ్వరిల్లు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
	న గ్రహణే	గ్రహించుట
పట్టు	స్పర్శే	స్పృశించుట
	ఆరంభే	పనిపూనుట
	అంగసంవాహనే	కాళ్ళు మొదలైనవి మర్దించుట
	అ బుధ్యారోహే	మనస్సునకు వచ్చుట
	ప్రవేశపర్యాప్తౌ స్పృశేషేచ	ప్రవేశించుటకుఁ జాలుట అంటుట
పట్టుపడు	అ గృహీతే	గృహీతుండవుట
	స హస్తగ్రహణే	చేతగ్రహించుట
పట్టుకొను	అన్విష్కృతాగ్రము	వెదకి గ్రహించుట
	అ లేపనదృఢీభావే	లేపనము దృఢమాట
	అస్థిసంధిచలనవేద నాయాంచ	ఎముకలసంధి కదలుటచే నొ చ్చుట
పడు	అ పతనే	పతనమవుట
	సహనేచ	సహించుట
పండు	అ పరిపాకే	పరిపక్వమవుట
	సన్యాదిఫలనిష్పత్తౌ	పయిరు మొదలైనవి పండుట
	శయనేచ	శయించుట
పండుకొను	అ శయనే	శయించుట
పడయు	స ప్రాప్తౌ	పొందుట
పడుచు	స విటసంగత్యా ధనా	విటునితోఁ గలియుటచేత ధన

ధాతువు	సంస్కృతాధము	తెలుగుగర్భము.
పడిపోవు	అ స్వత్కపతనే మరణేచ	తనకుఁ దానే పడుట చచ్చుట
మతగించు	స ప్రతిజ్ఞాయాం	ప్రతిజ్ఞనేయుట
పదలు	స వృథాజల్పనే ధర్షణేచ	వ్యర్థముగా మాటలాడుట గదురుకొనుట
పన్ను	స కర్షణాయ హలప శ్వాదిసన్నహనే	దున్నుటకై నాఁగలి పశువులు మొదలైనవానిని సన్నద్ధము గాఁ జేయుట
పనుచు	స కార్యసన్నహనేచ ప్రస్థాపనే నియోజనేచ	పని సన్నద్ధముగాఁజేయుట పంపించుట నియోగించుట
పనవు	స పరివేష్టనే	పరివేష్టించుట
పనివిను	అ గమనే	పోవుట
పనిదీర్చు	స మారణే	చంపుట
పనిపడు పనుపడు	} అ అభ్యాసే	అలవాటుగఁట
పంపు పంపించు		} స ప్రస్థాపనే
పంబు	స సంయోజనే	
	అ వ్యాస్తాచ	వ్యాపించుట
ప్రబ్బు	స ప్రాస్తా	పొందుట
ప్రబలు	అ వృద్ధి	వృద్ధిపొందుట
పరికించు	స మార్గణే పరిశీలనేచ	వెదకుట పరిశీలించుట
పరగు	అ శోభాయాం	శోభించుట
పరిగొను	స ప్రాస్తా వేష్టనేచ	పొందుట చుట్టుకొనుట
పరుగెత్తు	అ ధావనే	ధావనమునేయుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	తెనుఁగఁగఱము.		
పర	స వస్త్రాదిపర్యాస్తరణే వ్యాప్తాచ	వస్త్రాదులు నేలవిస్తరింపఁజేయుట వ్యాపించుట		
పరుండు	అ శయనే	శయించుట		
పరిమార్చు	స మారణే	చఁపుట		
పర్చు	స వ్యాప్తా అ శోభాయాంచ	వ్యాపించుట శోభించుట		
పరవంజు	అ ప్రసరణే	ప్రసరించుట		
పరపు	స పూర్తికరణే	నిండించుట		
పరిసిపోవు	అ ఉపద్రవభ్రంశే	ఉపద్రవము తప్పిపోవుట		
పఱగించు	స బాణప్రయోగే	బాణములు ప్రయోగించుట		
పఱిగొను	స ప్రాప్తా వేష్టనేచ	పొందుట చుట్టకొనుట		
పఱ	అ పలాయనే ప్రవాహేచ	పరుగెత్తుట ప్రవహించుట		
పఱతెంచు	అ ఆగమనే	వచ్చుట		
పఱపు	స ధావనకరణే బాణప్రయోగే బాధనేచ	పరుగెత్తించుట బాణము ప్రయోగించుట బాధించుట		
పఱివోవు	స ఆక్రమణే అ అసహ్యగ్భవేచ	ఆక్రమించుట చెఱిపోవుట		
పలుకరించు పల్లరించు పలకరించు	} స జ్ఞాపనే	జ్ఞాపకము నేయుట		
పల్లటిల్లు			అ బలహనౌ	బలహీనుండగుట
పలవించు			స ప్రలాపే	ప్రలాపించుట
పలువరించు	స స్వప్నభాషణే	కలవరించుట		
పవ్వళించు	అ శయనే	శయించుట		
పసాపడు పసాబడు	} స భోజనే	భోజనము నేయుట		

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెలుగుధము.
ప్రాచు	}	ఉ రోషష్టాభేనసర్పణే	తొమ్ముయొక్క అవష్టంభముచే
పాచు		లతావిసర్పణేచ	తజరుగుట
ప్రాకొను	}	మాలిన్యోపశ్చేషే	పాచిపట్టుట
పాకొను		కాలతోదూషితే	కాలముగడచి చెడిపోవుట
పాచు	అ	శోభాయాం	శోభించుట
పాటిల్లు	అ	ప్రాప్తౌ	పొందుట
పాటించు	స	కించన్నిషేధవ్యవహారే	కొంచెమునిషేధముగా వాడుకొనుట
		సన్తుతౌచ	సమ్మతించుట
పాడు	స	గానే	గానముసేయుట
పాతు	స	నిఖిననే	క్రిందనాటుట
ప్రాతగిలు	}	ప్రాచీనతాయాం	ప్రాచీనమాట
పాతగిలు		అ	నటనే
పాతరలాడు	}	నిరవలంబభ్రమణే	అవలంబములేకతిరుగుట
పాతర్లాడు		అ	అస్వేషణేచ
పాడుకొను	అ	బద్ధమూలతాయాం	లెస్సగానాటుకొనుట
ప్రాము	స	అనులేపనే	అలందుట
పాయు	స	వినాభావే	విడిచియుడుట
	అ	కాలతోదూషితేచ	కాలముగడచి చెడిపోవుట
పారాణించు	స	పాదయోర్లాఘోద్యలంకారే	పాదములయందులత్తుకమొదలైనవానిచేత నలంకరించుట
పారు	అ	గతౌ	పోవుట
	స	అత్యుచ్చారేచ	పాసనముసేయుట
పారవేయు	స	దూరక్షేపే	దూరముగవేయుట
పారుకాడు	అ	ముహుస్సంచారే	వేమాటుసంచరించుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెనుగర్థము.
పాఱు	అ పలాయనే	పరుగెత్తుట
	ప్ర వాహేచ	ప్ర వహించుట
పాఱు తెంచు	అ శీఘ్ర మాగమనే	శీఘ్రముగావచ్చుట
ప్రాలూలు	} అ కర్ణణ్యలపతా యాం	వనిసేయుట కలసుండవుట
ప్రాయమాలు		
పాలుమాలు		
పాల్చుడు	అ ప్రాతిభావ్యే	పూటపగుట
పాలుపడు	అ ప్రాధాన్యేచ	ఆలాయమవుట
పావుకొను	స ఆతురతయాతి భక్షణే	ఆతురతపడి నిండుగాఁదినుట
పిక్కు	స వంచనయార్థగ్ర హణే	వంచనచేత నర్థమును గ్రహించుట
పిక్కుటిల్లు	అ అతిశయే	అతిశయించుట
పిగులు	అ స్యూతివిశ్లేషే	కుట్లువీడుట
పిచ్చిలు	} అ నిష్పీడనేన రసో ద్గమే	పినుకఁగ రసము బైటికివచ్చుట
పిచ్చిల్లు		
పిచ్చలించు	అ సంభ్రమే	తొట్టుపడుట
పించమణించు	స మారణే	చంపుట
	గర్వప్రళిఘాతేచ	గర్వముపోఁగొట్టుట
పిడు	స వస్త్రాదినిష్పీకనే	వస్త్రాదులునిష్పీడనము చేయుట
పిండు	స రసతూరణే	రసము స్రవించఁజేయుట
పితుకు	} స దోహనే	దోహనముసేయుట
పిడుకు		
ప్రిదిలు	అ గ్రంథివిస్రూసే	ముడివీడిపోవుట
పిరిగొను	స వేష్టనే	చుట్టుకొనుట
పిలు	స ఆహ్వానే	ఆహ్వానముసేయుట
పిసుకు	స ముష్టిమర్దనే	పిడికిటమర్దించుట
పీకు	స ఉత్పాటనే	పెళ్లగించుట

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము
పీకలూడు	స	ముహురాకర్షణే	వేమాఱులాగుట
పీచమణాదు	స	మారణే	చంపుట
		గర్వప్రతిఘాతేచ	గర్వముపోఁగొట్టుట
పీలు	}	స	రసాకర్షణే
పీల్చు		స	జలేనముఖాంత
పుక్కిలించు			నీళ్ల చేతఁ బుక్కిలిశోధించుట
		శ్శోధనే	
పుచ్	అ	జంతుదూషితే	కాయ మొదలైనవి జంతువులచేతఁ జెడిపోవుట
		ప్రసాపనే	అంపించుట
		నియోజనేచ	నియోగించుట
పుచ్చుకొను	స	గ్రహణే	గ్రహించుట
		పానే	త్రాగుట
		భక్షణేచ	భక్షించుట
పుట్టు	అ	జననే	జనించుట
పుడుకు	స	దానే	ఇచ్చుట
పుణుకు	స	స్పృశ్యే	స్పృశించుట
		అపర్యాప్తదానే	చాలకుండనిచ్చుట
		పంచభిరంగుళీ	అయిదువేళ్లతోఁబుచ్చుకొనుట
		భిర్గహణేచ	
పుణకరించు	స	అపర్యాప్తదానే	చాలకుండనిచ్చుట
		ముముక్షోర్షస్త	చావఁబోవువాఁడు చేతులు పుణ
		చేష్టాయాంచ	కరితలు వెట్టుట
పుత్తెంచు	స	ప్రసాపనే	పంపించుట
పుయిలోడు	అ	దాక్షిణ్యే	దాక్షిణ్యపడుట
పురణించు	స	తిరస్టారే	తిరస్కరించుట
పురికొను	అ	విజృంభణే	విజృంభించుట
పురివిచ్	అ	పరాగతౌ	వెనుకఁదీయుట
		విణ్ణేషే.చ	విడిపోవుట

ధాతువు	సంస్కృతాధము	తెనుంగ్రము.
పులకరించు	అ జ్వరే	జ్వరించుట
పులుము	స త్సాలనే	త్సాలనముసేయుట
పులియు	అ ఆర్ణిభావే	ఆర్ణమువుట
పుల్లవడు	అ నిశ్చేష్టతాయాం	నిశ్చేష్టితుండవుట
పూ	అ పుష్పీత్పత్తై	పుష్పించుట
పూడు	అ ఖాతాపిరోహే	గొయ్యిమొదలైనవి పూడిపోవుట
పూను	స కార్యోద్యమనే	ఉద్యమింతుడౌట
	వహనేచ	వహించుట
పూన్చు	స ఉద్యోజనే	ఉద్యోగింపఁజేయుట
	ధారణేచ	ధరించుట
పూయు	స రూషణే	రూషణముసేయుట
పెకలు	అ మూలార్ద్రమే	పెళ్లగిలుట
పెచ్చుపెరుగు	అ విజృంభణే	విజృంభించుట
పెంచు	స వర్ధనే	వృద్ధిపొందించుట
పెట్టు	స నిధానే	ఉంచుట
	పరివేషణేచ	వడ్డించుట
పెట్లు	అ స్ఫాటే	స్ఫుటితమగుట
పెనఁగు	} అ	అన్యోన్యవేష్టనే అన్యోన్యముచుట్టుకొనుట
పెనుగు		
పెనఁగులాడు		
పెనుగులాడు		
పెనుగొను		
పెనయు	} స	పేనుట
పెనఁచు		
పెనుచు		
పెంపటు		
పెంపారు		
పెరుగు	అ వృద్ధిస్తాప్తౌ	వృద్ధిపొందుట
	అ వృద్ధౌ	వర్ధిలుట

ధాతువు
వెలుగు

సంస్కృతాగ్రము

తెనుగుగ్రము

స శల్యకస్యదేహ విధూననే విధూననే ఏదుపందియొడలు విదిలించుట

వెలుగు
వెల్లగించు
వెళ్లగించు
వెల్లగిలు
వెళ్లగిలు
వేటించు

స మూలోత్పాటనే పెకలించుట

అ మూలోద్గమే పెకలుట

అ అతిసంచారే మిక్కిలిసంచరించుట

వేచు
వేచు

స శుక్కురణే త్రాడువెనచుట

వేళ్లను
వేచుకొను

స స్తుతౌ స్తుతియించుట

అ నామ్నాహ్వనే వేరుపెట్టి పిలుచుట

అ ఘనీభావేచ ఘనీభవించుట

వేచుచు
వేచ్చు

స ఉపయ్యపరిసాధానే ఒకదానిమీఁదనొకటియుంచుట
విజృంభణేచ విజృంభించుట

వేరు
వేటు

స ఘనీభావే ఘనీభవించుట

వ్రేరేపిచు
వ్రేత్రేచు
వ్రేలు

స ప్రేరణాయాం ప్రేరణనేయుట

స వృథాబహుజల్పనే వృథముగా తఱచు మాటలాడుట

వేలు

అ ఘర్షవిస్ఫోటే చెమటకాయలులేచుట

వ్రేకొను

అ ఉపర్యాగమనే మీఁదికివచ్చుట

వ్రేచ్చు

అ మనోదుఃఖే మనస్సునదుఃఖించుట

ఉష్మణోచ్ఛ్వాసేచ వేడిచేత బొబ్బపోవుట

వొంగు

అ ఉద్వేగలనే ఉబుకుట

వొగడు

స స్తుతౌ స్తుతియించుట

వొగయు

అ ధూమోత్పత్తౌ పొగగలిగినదవుట

వొగియు

కాతువు	సంస్కృతార్థము	తెనుగర్థము.
పొగచూరు	అ ధూమమాలిశ్యే	పొగచేతమలినమవుట
పొగలు	అ పరితాపే	పరితపించుట
పొంచు	స నిలీయనిరీక్షణే	దాగి నిరీక్షించుట
పొటకరించు	} అ ప్రణాదీనామాని	ప్రణాదులాలావిర్భవించుట
పొటమరించు		
పొట్లు	అ కుంకుమాదీనాం	కుంకుము మొదలైనవి వర్ణవికల
	వర్ణవైకల్యే	మవుట
పొడుగు	అ దీర్ఘభావే	దీర్ఘమవుట
పొడు	స వేధనే	గుచ్చుట
	స మారణే	చంపుట
	అ ఉదయేచ	ఉదయించుట - చుక్కపొడి చెనని
పొడము	అ ఉత్పత్తౌ	పుట్టుట
పొడకట్టు	అ సూఫ్ఫర్తౌ	స్ఫురించుట
పొడగును	} స ప్రథమదర్శనే	మొదటఁజూచుట
పొడగాంచు		
పొడసూపు	అ ప్రథమదృష్టే	మొదటనగపడుట
పొందు	స ప్రాప్తౌ	చెందుట
పొదలు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
పొడుగు	} స ఆక్రమణే	ఆక్రమించుట
పొడుపు		
	దనేచ	లోఁగాఁబ్రవేశింపఁజేసికమ్ముట
పొనరు	అ శోభాయాం	శోభించుట
	స దానేచ	ఇచ్చుట
పొరయు	స ప్రాప్తౌ	పొందుట
పొరవోపు	అ వీరజలాదీనాం నా	త్రాగిననీళ్లు మొదలైనవి నా
	ద్యంతరప్రవేశే	ద్యంతరములోఁబ్రవేశించుట
పొరివోపు	అ మృతౌ	చచ్చుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము
పారిగొను	} స మారణే	చంపుట
పారిమార్చు		
పారివుచ్చు		
పొరలు	} అ పర్యుల్లంతనే	లులితమవుట
పొర్లు		
పొర్లుకాడు		
పొలులు	} అ ముహూఃపర్యుల్లంతనే	వేనూఱుపొర్లుట
పొలయు		
పొలియు		
పొలుచు	} అ శోభాయాం	శోభించుట
పొలిచు		
పొలివోవు		
పొలుపు	} అ సంచారేచ	సంచరించుట
	} అ కించిద్భూగే	కించిద్భూగమవుట
	} అ సంభవే	సంభవించుట
	} స వ్యపనాశనే	పోశేయుట
	} స పాలనే	పాలించుట
	} స పల్లనిపాటనే	నారసీయుట
	} అ కలహే	కలహించుట
	} అ రణోద్యోగే	యగ్ధోద్యక్తుండవుట
	} స అవర్షనే	నీళ్లు మొదలైనవానిని గ్రుమ్మరించుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెలుగుగము.
పోరు	} స కలహే	కలహించుట
పోరాడు		
పోరచు		
పోలు		
పోవు	స దీనవృత్తియాచనే	దీనవృత్తినియాచించుట
	అ శోభానూం	శోభించుట
	స అనుకరణేచ	అనుకరించుట
	అ గమనే	వగుట
బ		
బడలు	} అ శ్రాంతౌ	అలయుట
బడలువడు		
బడియు		
బతిమాలు	స దృష్టిదోషవారణా	} దిగఁడుడుచుట
	యహరిద్రా జలాదీ	
	నాం పురుషోపరిభ్రా	
	మణే	
బ్రతుకు	స దైన్యయాచనే	దైన్యముగయాచించుట
బ్రతుకు	} అ జీవనే	జీవించుట
బ్రచుకు		
బదిలించు	} స ప్రతినిధికరణే	బదులునైచుట
బదలాయించు		
బద్దకించు		
బమ్మరిల్లు	అ అలసతాయాం	అలసుడవుట
	అ మూత్రపురీషనిరోధేచ	బద్ధకోష్ఠియగుట
బ్రమయు	అ సంభ్రమే	తొక్కుపడుట
బ్రమియు	} స భ్రమే	భ్రమించుట
బరుకు		
బలియు	స నఖపాటనే	గోళ్లతో గీయుట
బాచు	అ పీనతాయాం	లావవుట
బారిసమరు	స తాడనే	కొట్టుట
బిగియు	స మారణే	చంపుట
	అ ద్ధార్మ్యే	దృఢమవుట

ధాతువు		సంస్కృతాధము	తెనుగుగ్రంథము.	
బ్రీడిలు	అ	విస్రంసే	వదులుట	
బిద్దు	అ	జలసాపే	స్నీహుకాటుట	
బిలుకుమార్చు	స	మారణే	చంపుట	
బిలుకులు	అ	శ్వాసపారవశ్యే	ఊపిరి త్రిప్పుకోలేకపోవుట	
బీజారు	స		ధాన్యము గడ్డి మొదలైనవి వైవైకి కుప్పచేయుట	
బ్రుంగు	అ	మజ్జనే	ముఱుగుట	
		మృతౌచ	చచ్చుట	
బుగులుకొను	స	వ్యాప్తౌ	వ్యాపించుట	
బుజ్జించు	స	సాంత్యనే	సాంత్యనసేయుట	
బురణించు	స	తిరస్కారే	తిరస్కరించుట	
బుసకొట్టు	అ	కోపశ్వాసే	కోపముచేత నిట్టూర్చువినుచుట	
బుసివోవు	అ	ఈషద్భూగే	ఈషద్భూగమవుట	
బెగడాయించు	అ	విరోధే	విరోధించుట	
బెట్టించు	స	నిరసనే	చిమ్ముట	
బెషియు	}	అ	కార్యనైకల్యే	కార్యనైకల్యమవుట
బెడాయించు				
బెణకు	}	అ	అస్థాదీనాస్థానత శ్చలనే	ఎముక మొదలైనవి స్థానము వల్లఁ జల్పించుట
బెణుకు				
బెదరు	}	అ	ఆకస్తికభయే	ఆకస్తికముగ భయపడుట
బెదురు				
బెరయు	స		ప్రాప్తౌ	పొందుట
బెల్లించు	}	స	సాంత్యనే	సాంత్యనసేయుట
బేలించు				
బొక్కు	}	స	ముఖమాపూర్వచ ర్వణే	నోటినిండఁ బోసికొని వములుట
బొక్కులాడు				
బొక్కులాడు				
బొంకు	స		అపలాపే	అపలపించుట

ధాతువు	సంస్కృతార్థము	తెనుగుర్థము.
బాబ్బరించు	అ ఉత్తోశే	గట్టిగా నలుడుట
బాల్లు	న అనత్యభాషణే	అబద్ధపుమాటలాడుట
బ్రా	న పాలనే	పాలించుట
బోంచేయు	న భోజనే	భుజించుట
బోరగిలు	అ అవపత్యశయనే	బోర్లపండుకొనుట
బోర్లించు	న కుంభాదీనామవపాతనే	కుండమొదలైనవానిని దలక్రిందుగాఁ జేయుట

మ

మ్రగు మగు	} అ	పరిపాకవిశేషే	పండు మొదలైనవి పరువుతగిలి నందునఁ బడిపోవుట
		న్యూనతాయాం పాకదూషితేచ	తగ్గిపోవుట మిక్కిలి ఉడికినందునఁ జిమిడి పోవుట
మగుడు	అ	పర్యావృత్తౌ	మరలుట
మట్టు	న	పాదఘాతే	కాళ్ళపొంద్రొక్కుట
మట్టగించు	న	అనురూపఖండనే	సరిగా ఖండించుట
మట్టుపడు	అ	రోగాదినివృత్తౌ	రోగాదులు నివర్తించుట
మట్టుపఱచు	న	పల్లాదీనాం సమవక్షస్తౌ అనురూపఖండనేచ	ఆకులు మొదలైనవానిని సరిగా నేర్పఱుచుట సరిగా ఖండించుట
మండు	అ	ప్రజ్వలనే	ప్రజ్వలించుట
మండిపడు	అ	అతిక్రోధే	మిక్కిలి కృద్ధుండవుట
మడు	న	ఆకుంచనభేదే	మడతవెట్టుట
మడియు	అ	మృతౌ	చచ్చుట
మడఁగు	} అ	వినమనే	కత్తి మొనమొదలైనవి పండుట
మణఁగు			
మందలించు	న	ఉక్తౌ	చెప్పుట

ధాతువు		సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము.
మదాశించు	అ	సస్యాదీనామఫల వృద్ధా	పైరు మొదలైనది వ్యర్థముగా బలియుట
మ్రందు	స అ	దాహే	దహించుట
మద్దటిలు మద్దటిలు	అ	ఆతపాదిశాంతౌ	ఎండ మొదలైనది శమించుట
మను మన్ను	అ	జీవనే	బ్రతుకుట
మన్నించు	స	బహుమతౌ అపరాధసహనేచ	మన్ననసేయుట తప్పునహించుట
మన్నిగొను	స	మారణే	చంపుట
మప్పు	స	అభ్యాసనే	అలవటుచుట
మరఁగు మరుగు	స	వాసనయాసక్తే	వాసనచేత నానక్తుండవుట
మరలు మఱులు	అ	పర్యావృత్తే	మఱుట
మఱఁగు మఱుగు	అ	తప్తతాయాం	కాఁగుట
మఱి మఱు	స	విస్తృతౌ	విస్తృతిపొందుట
మఱుపడు	అ	అదృశ్యతాయాం	అదృశ్యమవుట
మలఁగు	అ	స్వయంవేష్టనే పర్యావృత్తౌచ	చాఁప మొదలైనదిచుట్టుకొనుట మఱుట
మలుగు	అ	దీపనిర్వాణే	దీపము చల్లారుట
మల మలు	స	సాషాణతక్షణే తండులాదిఘోష్టా దిఘృక్షరణేచ	రాయిచెక్కుట బియ్యము మొదలైనవానిని జే టులొక బోసికొని మంటిగడ్డలు మొదలైనవానిని విడఁజేయుట
మల్లాడు	అ	అన్యోన్యవేష్టనే	వెనఁగుట

ధాతువు	సంస్కృతాగ్రము	తెలుగుగ్రము.	
మల్లచటి	స	భుజాద్యాస్ఫాలనే	
మల్లచటుచు			భుజాద్యాస్ఫాలనముసేయట
మల్లచటు			
మట్లు	అ	ఁర్యావృత్తౌ	మరలుట
మళ్ళబడు	స	అభ్యుత్థానే	ఎదిరించుట
మళ్ళబోలు	స	పశ్వాదిపర్యాపర్తనే	ఁశ్వాదులఁ దిరుగఁబోలుట
		తృణకాష్ఠాదివృద్ధ	తృణకాష్ఠాదులు వృద్ధిపొందుట
		యేక్షే త్రస్యపశ్వా	క్షేత్రమునబశ్వాదులవల
		దిభ్యోరక్షణేచ	న రక్షించుట
మసఁగు	అ	విజృంభణే	విజృంభించుట
మసలు	అ	జలమదనే	నీళ్లుపొంగునట్లు కాఁగుట
మసులు		ఆలస్యే	ఆలస్యము సేయుట
		మదపారవశ్యే	మదముచేతఁ బరవశుఁడవుట
		సంచానేచ	సంచరించుట
మాఁగు	అ	ఫలాదిపరిపాకే	ఫలాదులు పరిపక్వమువుట
మాటు	స	గోపనే	దాఁచుట
మాటుపడు	అ	అదృశ్యతాయాం	అదృశ్యమువుట
మాట్లాడు	స	భాషణే	భాషించుట
మాడు	అ	విదాహే	అన్నాదులు దగ్ధమువుట
మాను	అ	పరిహారే	పరిహరించుట
		వ్రణాదిశాఁతౌచ	కురుపు మొదలైనది శమించుట
మానుకొను	స	బుద్ధిపూర్వత్యాగే	బుద్ధిపూర్వముగ విడుచుట
మ్రాస్పడు	అ	నిశ్చేష్టతాయాం	నిశ్చేష్టుండవుట
మాయు	అ	మలినీభావే	మలినమువుట
		నాశేచ	నశించుట
మారుమసలు	అ	ప్రతివాదే	ప్రతివాదించుట
మారుమసులు			
మారుపడు	అ	వ్యత్యాసే	వ్యత్యాసమువుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెనుఁగ్రము.
మాడ్చు	} న	నూరణే	చంపుట
మాఱు		విజృంభణే	విజృంభించుట
మాఱుపడు	అ	అదృశ్యతాయాం	అదృశ్యమవుట
మాఱుకొను	స	అభ్యుత్థానే	ఎదిరించుట
మాలు	స	త్యాగే	శ్యజించుట-స్వీకృత్యాలాసని
మాలుగు	అ	అలసతాయాం	అలసుం డవుట
మ్రొగు	} స	కబళనే	కబళించుట
మ్రొగు			
మిగులు	అ	శేషే	శేషించుట
మించు	స	అతిశాయనే	అతిశయించుట
మిటకరించు	అ	అప్రతిపత్త్యాత్కాష్ఠీ మవస్థానే	ఏమియుఁ దోఁపక యూరక యుం డుట
మిటారింపు	అ	శృంగారవికారే	కులుకుట
మిటమిటలాడు	అ	పునఃపునరుత్పత్తనే	మాటిమాటికి నెఱయుట
మిట్టు	} అ		
మిట్టిపడు			
మిడియు		హతాదుత్పత్తనే	ప్రసభముగా నెఱయుట
మిడిసిపడు			
మిడుకు	అ	వ్యసనే	వ్యసనపడుట
మిడు	స	ద్రవద్రవ్యస్య ఈషత్సరి వేషణే	నెయ్యి మొదలైనదానిఁ గొంచె ముగా వడ్డించుట
మిణకరించు	అ	అప్రతిపత్త్యాత్కాష్ఠీ మవస్థానే	ఏమియుఁ దోఁపక యూరక యుం డుట
మినమినలాడు	} అ		
మిలమిలలాడు		మస్మణకాంతౌ	మెఱుఁగు కాంతి గలదవుట
మిసమిసలాడు			
మీటు	స	నిరసనే	చిమ్ముట
		వీణాగుణవాదనేచ	వీణతంతుల వాయింపుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెలుగుర్థము.
మీరు	స	అతిక్రమణే	అతిక్రమించుట
ముక్కు	అ	శ్వాసాధఃప్రాపణే ధాన్యాదిషు ప్రాచీన తాదోషేచ	ఊపిరి క్రిందికిఁబోఁ జేయుట ధాన్యాదులు ప్రాతఃగిలి చెడిపోవుట
ముగ్గు	అ	ధాన్యాదిషు ప్రాచీన తాదోషే	ధాన్యాదులు ప్రాతఃగిలి చెడిపోవుట
ముగియు	అ	సమాప్తా	సమాప్తమగుట
ముచ్చిలు	}	స	స్తేయే
ముచ్చిలించు		స	దొంగిలించుట
ముంచుకొను	స	ఆవరిణే ఉభయేచ	ఆవరించుట బావి మొదలైన వానిలోఁ బాత్రను నీళ్ళతోఁ బూరించుట
ముట్టు	స	స్పృశ్యే అవరోధనే	తాఁకుట ముట్టసివేయుట
ముట్టించు	స	కరప్రేషితార్థలాభేచ స్పృశ్యే	బిఁచు పుషిన సొమ్ము లబ్ధిచేయుట స్పృశి వఁజేయుట
ముడు	స	వహ్నిసంయోజనేచ గ్రధికరణే	నిప్పు తగిలించుట ముడివేయుట
ముండమోయు	అ	ఆకుంచనే పుష్పాదిధారణేచ వైధవ్యప్రాప్తౌ	ఆకుంచనము సేయుట పూలు మొదలైన వానిని ధరించుట వైధవ్యమును బొందుట
ముడుగు	}	అ	వజ్జనే
ముణుగు		స	ముగ్గుండవుట
ముణుచు	స	ఆకుంచనే	ఆకుంచనము సేయుట
ముదియు	అ	జడపశ్వాదీనాం సర్వీభావే	చెట్లు, ఆవు మొదలైనవి ముదిమి పొందుట
ముదురు	అ	వృక్షాదీనాం సర్వీభావే	చెట్లు మొదలైనవి ముదిమిపొందుట
ముదలకించు	స	జ్ఞాపనే	ఎచ్చరించుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెలుగుార్థము.
మునుఁగు	అ	వజ్జనే	మగ్నుండవుట
మునుకొను	అ	వ్రథమభావే	ముందుమించుట
ముమ్మసించు	అ	త్రిగణీభావే	త్రిగణమవుట
	స	త్రిగణీకరణేచ	త్రిగణము సేయుట
ముసుగు	అ	ద్రవశైథిల్యే	గుల్చిపోవుట
మరమురలాడు	అ	కోపవికారే	కోపవికారముగానుండట
మురియు	అ	శృంగారచేష్టా యాం	కులుకుట
ముఱియు	స	శకలీకరణే	తునియలు సేయుట
ముసరు	}	స	పరివేష్టనే
ముసుగు			
మూఁగు			
ముసించు	అ	బుద్ధిమోషే	బుద్ధి మోసపోవుట
మూచ్చుచుగ్రా	స	ఆఘ్రాణే	ఆఘ్రాణించుట
మూడు	అ	అంతకాలప్రాప్తౌ	అంతకాలము ప్రాప్తవహుట
మూదలించు	స	జ్ఞాపనే	ఎచ్చరించుట
మూయు	స	పిధానే	మూతవేయుట
మూల్గొను	స	ఆఘ్రాణే	ఆఘ్రాణించుట
మూలుగు	అ	కుంభనే	కుంభము సేయుట
మెక్కు	స	భక్షణే	భక్షించుట
మెచ్చ	స	శ్లాఘాయాం	శ్లాఘించుట
మెట్టు	స	పాదఘాతే	కాశ్చ్యోద్ద్రోకుట
మెత్తు	స	సాంద్రలేపనే	దట్టముగ లేపనము సేయుట
మెదుగు	అ	అవఘాతేన నిస్తు షీ భావే	వస్తు దంగి పొట్టువిడుట
		మృదితేచ	మర్దించుటచేత మెత్తనవుట
మెదలు	}	అ	చలనే
మెదులు			
		దర్శనవిషయేచ	అగపడుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెనుఁగఱము.	
మెయికొను	స	హస్తావలంబనే	చేపట్టుట	
మెరమెరలాడు	అ	మనోన్యూనతా యాం	మనస్సునఁ దక్కువ గానుండుట	
మెఱయు	}	అ	అతిప్రకాశే మిక్కిలి ప్రకాశించుట	
మెఱియు		అ	అన్యోన్యమేళనే అన్యోన్యము కలియుట	
మెలఁగు	}	అ	అన్యోన్యమేళనే అన్యోన్యము కలియుట	
మెలుగు		ఉపాయేన ప్ర వృత్తౌచ	ఉపాయముగఁ బ్రవర్తించుట	
మెనఁగు	}	స	భక్షణే భక్షించుట	
మెనపు		స	హస్తావలంబనే చేపట్టుట	
మేకొను	స	హస్తావలంబనే చేపట్టుట		
మేయు	స	పశ్వాదిభక్షణే	పశ్వాదులు-భక్షించుట	
మేలుకొను	}	అ	నిద్రాప్రబోధే నిద్రవిడిచి లేచుట	
మేల్చొను		అ	ప్రమాదత్యాగే ప్రమాదమును విడుచుట	
మేళించు	స	సయాధ్యకరణే	జతచేయుట	
మైకొను	అ	సమ్మతౌ	సమ్మతించుట	
మైగిటుపు	అ	అంగభంగే	బిశలువిటుచుకొనుట	
మ్రొక్కు	}	స	సమస్కారే సమస్తరించుట	
మ్రొక్కు		స	దేవిప్రార్థనాయాం	తాఁగోరిన పనియైన దేవునికి ప
మ్రొక్కుకొను	}	అ	అశ్రిభంగే	లానిపని చేయుదునని ప్రార్థించుట
మ్రొక్కుకొను		అ	అశ్రిభంగే	కొనవిడిగినదగుట
మ్రొక్కువోపు	}	అ	భారాదేకతోవినమనే	బరువుచేత నొకతట్టుగావంగుట
మ్రొక్కు		అ	కార్యోద్యమేచ	పూనుట
మొగుచు	}	స	ముకుళీకరణే	ముకుళించుట
మొగుడుచ్చు		స	పర్యస్తాంగుళిపర్య ప్రహారే	వేళ్ల వేలికణుపునఁ గొట్టుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెనుగర్థము.
మొత్తు	స	ముఖ ప్రహారే	ముఖమునఁగొట్టుట
మొనయు	అ	యుద్ధసన్నాహే	యుద్ధసన్నద్ధుడవుట
మొనడలు	అ	కార్యప్రథమప్ర వృత్తౌ	పనియఁదొడఱిలోను ముందఱఁ బ్రవర్తించుట
మొరయు	అ	వ్రణపరిపాకేచ ధ్యానే	కురుపు మొనగట్టుట ధ్వనించుట
మొఱుగు	అ	శ్వరవే	కుక్కునూముట
మొఱఁగు	అ	శ్వరవే అదృశ్యతాయాంచ	కుక్కునూముట అగపడకయుండుట
మొఱలాడు	}	అ	కోపవికారే
మొఱమొఱ లాడు			
మొలు	అ	ప్రరోహణే	అంకురించుట
మొకరిల్లు	}	అ	జాన్యాకుంచనే నోపవేశనే
మొకరించు మొకాల్పించు			
మ్రొగు	అ	ధ్యానే	ధ్వనించుట
మ్రొ	స	భారవహనే	బరువువహించుట
మ్రొటుకొను	అ	కార్యోద్యమే	పనికొఱుచుట
మ్రొటించు	స	కార్యోద్యోజనే కలహసన్నహనేచ	కార్యోద్యక్తునిఁజేయుట కలహసన్నద్ధునిఁజేయుట
మ్రొటుపాటు	అ	నిష్పల్లవీభావే జడతాయాంచ	చిగుళ్ళులేనిదవుట జడమవుట
మ్రొటించు	గ్రా	స	భగ్నస్తంభాదీనాం దార్వాదిభిరవప్తంభే
			విఱిగిన గుఱజ మొదలగువానిని కొయ్య మొదలైనవానిచేత నిలువఁబెట్టుట
మ్రొటుపడు	}	అ	నిశ్చేష్టతాయాం
మ్రొడుపడు			
మ్రొడుచఱ			
మ్రొడు	స	ప్రహారే	కొట్టుట

ధాతువు.	సంస్కృతార్థము.	తెలుగుగర్భము.
మోడుకట్టు	అ రక్తబంధే	రక్తముకట్టుకొనుట
మోపు	స భారారోహణే	బరునిమీదబరువ్రద్దోయుట
మోపెట్టు	స ధనుస్విగణారోహణే	వింటవల్లయెక్కుపెట్టుట
మోయు	స వహనే	వహించుట
మ్రోయు	అ వైధవ్యప్రాప్తౌచ ధ్వనే	వైధవ్యమునుబొందుట ధ్వనించుట
మోసపోవు	అ వంచనాపరిజ్ఞానా భావే	వంచనఁ దెలిసికొనలేకపోవుట
మోహరించు	అ రణోద్యోగే	రణోద్యోగమునేయుట
౪		
రక్షించు	స రక్షణే	రక్షించుట
రక్షు	స సఖితోదనే	గోళితోగిచ్చుట
రక్షాను	స వ్యాప్తౌ	వ్యాపించుట
రక్షించు	స ఆకర్షణే	ఆకర్షించుట
రపులు	అ దాహే	కాలుట
రపులుకొను	అ దాహారంభే	కాలమొదలుపెట్టుట
రవాల్చించు	అ పృథోర్థోషే	వ్యర్థముగ నుద్ఘోషించుట
రహించు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
రాచు	స ఘర్షణే లేపనచ	ఘర్షణమునేయుట లేపనమునేయుట
రాఙు	అ ధూమోత్పత్తౌ	పొగయుట
రాణించు	అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
రాపాడు	స దోషావారోహ్యగ ణనే	దోషము లారోపించి తెక్కవై ట్టుట
రాబట్టు	స ధనాదేరుద్ద్రహణే	రావలసిన ధనాదులను రాఁ జేయుట
రాయు	స ఘర్షణే లేఖనచ	ఘర్షణమునేయుట వ్రాయుట

ధాతువు.	సంస్కృతార్థము.	తెనుంగ్గము.
రాలు	స దంతఫలాదీనాంపతనే దంతములు ఫలములు మొదలైనవి పడుట	
రావించు	స ఆకర్షణే	ఆకర్షించుట
రిత్తనోవు	అ వైయోధ్యే	వ్యర్థమువుట
గుంజు	స నాసయాకర్షణే	ముక్తుననాకర్షించుట
రుద్దు	స సమ్యగ్విద్రవ్యతే పనే	తలను చమురు రుద్దుట - ఒకలు రుద్దెనని
రుబ్బు	స ద్రవపిష్టాదిపేషణే	ద్రవమైనపిడి మొదలైనదానిఁ బేషణముసేయుట
రూపాణించు	స నిరూపణే	నిరూపించుట
రెచ్	అ గనాదీనాంమదే	గనాదులు మదించుట
రెట్టించు	స ద్విగణోరణే	ద్విగుణముసేయుట
	అ ద్విగణోభావే	ద్విగుణగువుట
	స పర్యచయోగేచ	మాటకెదిరించుట
రెమ్ము	స ఆచ్ఛేదనే	ఒడిసి తీసికొనుట
రేకెత్తు	అ వృణ్ణా	వృద్ధిపొందుట
రేగు	అ విజృంభణే	విజృంభించుట
రోజు	అ అత్యుచ్చాస్యనే	మిక్కిలినిట్టూర్పులువిడుచుట
రోయు	స నిర్వేదే	విసుగుట
ఆక్రొను	అ పక్షశాఖోత్పత్తౌ	ప్రక్కకొమ్ములుపెట్టుట
ఆంజిల్లు	అ ఉచ్చైరోదనే	గట్టిగానేప్పుట
	వృధాజల్పనేచ	వ్యర్థపుమాటలాడుట
అవఅవలాడు	అ శోపవికారే	శోపవికారమునొందుట
అచ్చవకు	అ నిశ్చేష్టతాయాం	నిశ్చేష్టమండవుట
అప్పు	} స దూరక్షేపే	దూరముగఁబడునట్లువేయుట
అప్పు		

ధాతువు		సంస్కృతాధము.	లెఱఁగఁగము.
ఱ్ఱొను	అ	వక్షశాఖోత్పత్తౌ	ప్రక్కకొమ్ములుపెట్టుట
ఱొప్పు	స	హుంకారే	హుంకారముసేయుట
		శీఘ్రప్రాజనే	శీఘ్రముగాఁదోలుట
		ప్రహారేచ	కొట్టుట
ఱోయు	స	మార్గణే	వెదకుట
		నిర్వేదేచ	విసుగుట
ఱోలు	అ	ఉచ్చైరోదనే	గట్టిగా నేచ్చుట
		ల	
లాగు	స	కర్షణే	ఱుచ్చుట
లాఁచు	స	కాంతీయాం	కాంతీంచుట
లాయు	అ	సన్నిధానే	సమీపించుట
లావఱు	అ	బలహానౌ	బలముతగ్గుట
లఱఱాయించు	గ్రా	స బలాదపహారే	కొల్లపెట్టుట
లెక్కించు	స	గణనాయాం	లెక్కపెట్టుట
లే	అ	ఉత్థానే	ఉత్థితుండవుట
లొగ్గు	}	అ	నమ్మత్వే
లొంగు		అ	నమ్ముడవుట
లొట్టవేయు	స	అసత్యకరణే	అబద్ధమునెప్పట
	అ	అస్యాదనే	చప్పరించునపుడు నాలుకతో ధ్వని
		జిహ్వశబ్దేచ	సేయుట
లొడుపు	}	స	లొడనే
లొడపెట్టు		స	కలియఁ బెట్టుట
లొడుపుకొను	స	వరధనస్యస్వ	ఒకనిసొమ్ము దానంతయుఁ దీసికొ
		యొసర్వగ్రహణే	నుట
లొడఱించు	గ్రా	స వృథోచ్చైర్భ	వృథముగా-గట్టిగా-నిండుగా మా
		హుభావణే	టలాడుట.
లొళ్ళు	గ్రా	అ శ్వరవే	కుక్కగూయుట
లొగు	అ	వరాగతౌ	వెనుకదీయుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెనుఁగర్థము.
లోటు	గ్రా	స గృహే సర్వకార్యకరణే	ఇంటిలోనన్ని పనులు సేయుట
లోడు	స	లోడనే	లోడపెట్టుట
వ			
వ్రక్లచ్చు	స	విదళనే	బద్దలు సేయుట
వగ	}	అ మనోదుఃఖే	మనస్సున దుఃఖపడుట
వగు		అ ఆలోచనే	ఆలోచించుట
		మనోదుఃఖాభినయే చ	మనస్సున దుఃఖమున్నట్లభినయించుట
వగియు	గ్రా	అ మనోదుఃఖాభినయే	మనస్సున దుఃఖమున్నట్లభినయించుట
వగలాడు	అ	మనోదుఃఖాభినయే	మనస్సున దుఃఖమున్నట్లభినయించుట
వగదెగు	అ	శృంగారచేష్టాయాంచ వివాదనిష్ఠానే	కులుకుట వ్యాజ్యముదీటుట
వగిరించు	అ	సమాప్తాచ వంచనయాజల్పనే	సమాప్తమాట వంచనపుమాటలాడుట
వంగు	అ	శునామత్యుచ్ఛ్వాసే చ	కుక్కనోజుట
వంచు	స	నతౌ నమనే	నమ్రమవుట వంగజేయుట
		పాత్రానమనేనజలస్రావణే చ	పాత్రమువంది నీళ్లు స్రవించుట
వంచినేయు	స	పాత్రానమనేన నిశ్శేషజలస్రావణే	పాత్రమువంది నిశ్శేషముగా నీళ్లు స్రవించుట
వచ్	అ	ఆగమనే	చనుదెంచుట
వ్రచ్	స	విదళనే	బద్దలు సేయుట
వంచోడించు	గ్రా	స దాక్షిణ్యేనదర్శనే	దాక్షిణ్యము చేతఁజూచుట
వట్టు	అ	జలశోషణే	నీళ్లుశోషించుట
వట్టిల్లు	అ	శోభాయాం	శోభించుట

భాతువు	సంస్కృతాగ్రము.	తెనుగుగ్రము.
వట్రుణ్ణు	న లక్ష్మకరణే	లక్ష్మమునేయుట
వటించు	అ దేహకాన్యే	దేహము కృశించుట
వండు	న పచనే	చాకమునేయుట
వడ్డించు	న పరివేషణే	అన్నాదులు భోజనార్థముగా విస్తరిలో బెట్టుట
వడలు	అ పుష్పాదీనాంప్లనా	పుష్పాదు వాడుట
వశియు	అ స్రావే	స్రవించుట
	నిశ్చేషీభవనే	నిశ్చేషచువుట
	బలాద్ద్రహణేచ గ్రా	బలాత్థారముగా గ్రహించుట
వడివేయు	న ప్రతివేష్టనే	మెలివేయుట
వశుకు	న తంతునిర్మాణే	దారమునిర్మించుట
	ఉపాలంభేచ	తిట్టుట గ్రా
వడఁకు	} అ కంపే	కంపించుట
వణఁకు		
వణుకు	} అ తిప్పయాదృష్టిచాతే	అభివవలయుననికన్ను వేయుట
వంతవేయు		
వండు	} అ చింతాయాం	చింతపడుట
వందురు		
వదరు	} న వృథాజల్పనే	వ్యర్థపునూటలాడుట
వదురు		
వదలు	} అ విశ్లేషే	విడిపోవుట
వదులు		
	గ్రంథేరుభవనే	ముడివిడుట
	న వినాభావేచ	విడిచిపెట్టుట
వదవదలాడు	అ శీతాశుతయాకంపనే	చలితాశలేక వణఁకుట
వనరు	అ మనోదాఃఖే	మనస్సునదాఃఖిపడుట
వ్రయు	అ విదళనే	బద్దలవుట
వరియు గ్రా	న శాణోల్లేఖనే	సానపెట్టుట
వరగలించు	} అ ప్రకాశే	ప్రకాశించుట
వరలు		

ధాతువు.	సంస్కృతాధము.	తెలుగుగర్భము.
వలయు	స ఇచ్ఛాయాం	ఇచ్ఛయించుట
వల్లించు	స విద్యామేడనే	రువ్వులువేయుట
వల	స అనురాగే	మోహించుట
	ఋరిమశేచ	పరిమళించుట
వలు గ్రా	స అనురాగే	మోహించుట
వలగొను	స వేష్టనే	చుట్టుకొనుట
వలిగొను.	అ శీతాశుతాయాం	చలిగొనుట
వలవలలాడు	అ రోదనే	వచ్చుట
వాక్రుచ్	స ఉక్తా	చెప్పట
వాకరించు	అ పమనోద్యమనే	కక్తచుద్యుక్తుండవుట
వాఁగు	అ శబ్దే	శబ్దించుట
వాచారు	అ-స దీనవృత్తియాచనే .	దీనవృత్తిగాయాచించుట
వాచు	అ శ్వయభౌ	ఉబ్బుట
	అతికాంతాయాంచ	మిక్కిలికాంతించుట
వాఁచు	స వాదనే	వాఁచుచుట
వాంచు	స నమనే	వంచుట
వాచర	స దీనవృత్తియాచనే	దీనవృత్తిగాయాచించుట
వాడు	అ పుష్పాదీనాంస్తానా	పుష్పాదులువడలుట
	స కార్యోపయోజనే	పనికుపయోగింపజేయుట
	వ్యవహారేచ	వ్యవహరించుట
వాడ్చు	స అగ్నాపగ్నాదితాపనే	నిప్పుమీఁద నాకులు మొద్దలైన వానిని దపింపజేయుట
వాను	స సృష్టే	సృజించుట
వాపోవు	అ ఉచ్చైరోదనే	గట్టిగానేడ్చుట
	వృథాజల్పనేచ	వ్యర్థపుమాటలాడుట
వ్రాయు	స లేఖనే	లిఖించుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెలుగుగ్రము.
వారు	స	సమూహనే తాళపత్రాదిసుఘ్రిక యావత్తువిదారణ	కుప్పచేయుట తాటాకు మొదలైన వానియందు సురియచేతఁ బ్రక్కలుచీల్చుట
	అ	తృణపుంజాదాప తునమీకరణ జలోచ్ఛేషణేనపాకే చ	గడ్డిమొపు మొదలైనవానియందుఁ బ్రక్కలుచక్కఁజేయుట వార్పుగాఁ బక్కవుపుట-పడిబియ్య మువారెనని
వారుకొను	స	సమూహ్యగ్రహణే	కుప్పచేసి యెత్తికొనిపోవుట
వారు	స	జలోచ్ఛేషణేనపచనే	జలము మిగులునట్లు పాకమునే యుట-పడిబియ్యమువారెనని
వార్పు		జలస్రావణే	నీళ్ళుస్తరింపఁజేయుట
		సంధ్యావందనాద్యను ష్టానే	సంధ్యావందనాద్యకృష్టానమునే యుట
		ప్రతీక్షణేచ	కనిపెట్టుట
వారదు	స	విరామే	చాలించుట
వారుచు			
వారు	అ	ఆనతౌ ఉపరిచేశాదాగత్యా వపానేచ	వంగుట మీఁదినుండివచ్చినిలుచుట-పక్షి చెప్పుమీఁదవారెనని
వారు	అ	జలక్రేడాయాం	టలలాడుట
వారు	అ	అంగభంగే హిక్లాయాంచ-గ్రా-	ఒకలువిఱుచుకొనుట ఎక్కిలిపొందట
వింగుచు	స	విభాగే	విభజించు
విచ్	అ	విస్రంసే	వీడుట
	స	విస్రంసనేచ	వీడఁజేయుట
విచ్చేయు	అ	ఆగమనే	వచ్చుట
విడు			
విడిపోవు	అ	స్వతోవిశ్చిష్టే	తనకుఁ దానె విడిపోవుట

ధాతువు.		సంస్కృతాధము.	రెనుగర్థము.	
విడు	}	స త్యాగే, మోచనేచ	త్యజించుట	
విడిచివెట్టు		అ వాసే	వసించుట	
విడియు	అ	సేనావతరణేచ	సేనదిగుట	
విడుగు	అ	వికాసే	వికసించుట	
విత్తు	స	వీణావాపే	విత్తులు మొలవనేయుట	
విదలు	}	అ లఘుతయాత త్రతత్రా	లఘుత్వముచేన క్షణక్షణరాలుట	
విదులు		అ	భఃపతనే	
విద్రు	స	విధాననే	విదిలించుట	
విను	}	స శ్రవణే	శ్రవణముసేయుట	
వినుచు		అ శ్రావణే	వివ్రణేయుట	
వినిపించు	}	అ శ్రుతౌ	వివచ్చుట	
వినుపించు		స శ్రావణేచ	వివ్రణేయుట	
విన్నపించు	}	స విజ్ఞాపనే	విజ్ఞాపనముసేయుట	
విన్నవించు		అ భేదే	భేద మొందుట	
విన్నబోవు	స	విస్మరనే	విడవ్రణేయుట	
విడుపు	అ	విశ్రాంతే	విడిపోవుట	
విడియు	అ	వికాసే	వికసించుట	
		వ్యాప్తౌచ	వ్యాపించుట	
విరవిరనోవు	అ	పిషాచీనామపిండిభ వనే	పిండి మొదలైనవి కలిసికొనకపోవుట	
విరుగు	}	అ ద్విధీభావే	కట్టమొదలైనవి రెండవుట	
విలుగు		అ	క్షీ రాదిసంవర్తనే	చాలువెరిగిపోవుట
		అ	సేనాభంగేచ	దుడుపాటిపోవుట
విరిచికట్టు	}	స హస్తపాదమాన	చేతులు కాళ్లు వంచికట్టుట	
విడిచికట్టు		అ	మ్యుబంధనే	

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెలుగుగర్థము.
విఱ్ఱవీఁగు	అ	అతిపీనతాయాం	అతిపీచుండగుట-మిక్కిలి బలిసి ననుట
విలు	స	విక్రయణే	అమ్ముట
విలవిలలాడు	అ	వికదాస్వహస్తపాదాకర్షణే	వికత్తుచేతఁ దనచేతులు కాళ్ళు దన్నుకొనుట
విసుకు	}	అ	నిర్వేజే
విసువు.		అ	నిర్విణ్ణుండవుట
విసరు	}	అ	వాయోర్వేగగతౌ
విసురు		అ	వాయువు వేగముగాఁ గదలుట
		పరిభ్రామ్యదూరక్షేపణే	కత్తిమొు! త్రిప్పి దూరముగావేయుట
		స	ఘరట్టాదిభ్రామణే
			తిఱుగల్లు మొదలైనదానిం దిప్పట
			తాళవృంతాదివిజనే
వీఁగు	అ	శ్వయభాపరాగతౌచ	విసరుగట్టినోగాలిగలుగుఁజేయుట ఉబ్బుట-అనఁగా లావపుట వెనుకఁదీయుట
వీ	అ	వాయుగతౌ ప్రతిపద మస్థాగ మాపేదనేచ	వాయువువిసరుట వేమాఱు అఱ్ఱమురాఁగలదని తెలియఁజేయుట
వీటిపుచ్చు- వీచు	అ	విశ్లేషే బ-ధశైథిశ్యే త్యాగేచ	విడిపోవుట ముడివదలుట విడిచిపెట్టుట
వీడ్చుడు	అ	వ్యత్యాసే	వ్యత్యాసమవుట
వీడ్చాను	స	త్యాగే	విడిచిపెట్టుట
వీడ్చొల్పు	స	ప్రస్థాపనే	వఁపించుట
వీఱెంచు	అ	వాయుదేరాగమనే	వాయువు మొదలైనది వచ్చుట
వీల్చుడు	అ	హస్తప్రాప్తౌ	చేకూడుట
వీలు	అ	విశ్లేషే	విడిపోవుట
	స	త్యాగేచ	విడిచిపెట్టుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెనుగుర్థము.	
వీసరవోవు	అ	కించిద్భంగే	కించిద్భంగమవుట	
వెక్కిరించు	స	అపహాసే	అపహాసము చేయుట	
వెచ్చు	అ	హిక్తాయాం	ఎక్కిలిపొందుట	
వెచ్చులు	స	సర్వతోవికిరణే	అంతటఁజల్లుట	
వెడలు	అ	నిగమనే	బయలు వెళ్ళుట	
వెతకు	}	స	అన్వేషణే	
వెతుకు				అన్వేషించుట
వెడకు				
వెనుకు				
వెతుకులాడు	}	స	అన్విష్యతస్సంచారే	
వెనుకులాడు				
వెన్నడు	}	స	ధావతోనుధావనేన	తఱుముకపోవుట
వెన్నాడు				
వెంపరలాడు	స	అన్విష్యతస్సంచారే	వెనుకులాడుట	
వెంబడించు	స	అనుగమనే	అనుసరించిపోవుట	
వెఱి	}	అ	భయే	భయపడుట
వెఱిచఱి				
వెలుఁగు	అ	దీప్తా	దీపించుట	
వెలయు	అ	శోభాయాం	శోభించుట	
వెలియు	అ	వృష్టేరపగమే	వాసపోవుట	
వెలవెల్లఁబోవు	అ	వైవర్ణ్యే	వివర్ణుండవుట	
వెల్లచఱి	స	కుఙ్కాదాసుధాతే	గోడ మొవలైనవానియందుఁ బాలగారచేయుట	
వెల్లకిలు	}	అ	ఊర్ధ్వముఖశయనే	ఊర్ధ్వముఖముగాఁ బండుకొనుట
వెల్లతిలు				
వెలార్పు	స	వ్యపనాశనే	పోఁగొట్టుట	
వెలువడు	}	అ-స	నిగమనే	బయలు వెళ్ళుట
వెల్వడు				

భాకులు.	సంస్కృతాగ్రము.	తెలుగుగ్రము.
వెళ్లు	అ ధావనే గతౌ	పరుగెత్తుట పోవుట
వెళ్లుకొను	అ బహిర్నిర్గమనేచ మృతౌ	బయటికివచ్చుట చచ్చుట
వేగు	అ భిష్టే నిశాత్యయేచ	భిక్షనమవుట రాత్రిగడచుట
వేగించు	స జాగరణే శ్రమక్షమతాయాంచ	మేలుకొనియుండుట శ్రమమునకు శక్తుండై యుండుట
వేచు	స పీడనే ఉద్రేకేచ	పీడించుట ఉద్రేకించుట
వేచు	స భర్జనే	భర్జనమునీయుట
వేంచేయు	అ గతౌ ఆగతౌచ	పోవుట వచ్చుట
వేడు	స ప్రార్థనాయాం	ప్రార్థించుట
వ్రేయు వ్రేయు	స పాతనే వేధనే కరణే క్షోణణే నిర్మాణే మానేచ	క్రిందవేయుట కట్టిని బాణమునవేయుట జడవేయుట విసరివేయుట గోడవేయుట మూరవేసెనని
వేయించు	స భర్జనే పాతనవేదనాది ప్రేరణాయాంచ	వేగునట్లుచేయుట పడునట్లుచేయుచుట- కట్టిని బాణముతోఁ బడునట్లుచేయు చుట- ఇత్యాది
వ్రేలు వ్రేలు	అ లబనే	పయినొకదానింబట్టుకొని క్రింద నాలంబనములేకయుండుట

ధాతువు.		సంస్కృతార్థము.	తెనుగర్థము.
<p>ఘోలుకాడు ఘోలుకాడు ఘోలాడు ఘోలు ఘోస్సు ఘోలుచ్చు ఘోవు ఘోనఱు ఘోనఱు ఘో</p>	<p>అ</p> <p>స</p> <p>అ</p> <p>అ</p> <p>స</p>	<p>మః హుర్లంబనే</p> <p>వఱో మే</p> <p>నిశాత్యయే</p> <p>సన్వోదే</p> <p>పాతనానా</p>	<p>వేమా ఱులంబితరువుట</p> <p>వఱోనునుసేయుట</p> <p>తెల్ల వఱుట</p> <p>విస్సుకుట</p> <p>వేయుట</p>
<p>ఘోలించు ఘోగు ఘోగు ఘోచించు</p>	<p>అ</p> <p>అ</p> <p>అ</p> <p>అ</p> <p>స</p>	<p>అశ్వశబ్దే</p> <p>ద్రవశైధిత్యే</p> <p>శ్చైశ్యేచ</p> <p>స్థోవ్యే</p> <p>త్రాశ్చ</p>	<p>అశ్వముశబ్దించుట</p> <p>క్రుశ్లుట</p> <p>తగ్గుట</p> <p>తగ్గుట</p> <p>కొట్టుట</p>
<p>ఘోడలు</p>	<p>అ</p>	<p>శ్చైశ్యే</p> <p>విశ్చేషేచ</p>	<p>తగ్గుట</p> <p>విడిపోవుట</p>
<p>ఘోపోరు</p>	<p>అ</p>	<p>అవిముచ్చకలహే</p>	<p>విమువకలహించుట</p>
<p>ఘోతరించు</p>	<p>స</p>	<p>భయసంత్రాణే</p>	<p>భయమువలనరక్షించుట</p>
<p>ఘోతరించు ఘోతరిలు</p>	<p>అ</p>	<p>సఱోషే</p>	<p>సఱోషించుట</p>
<p>ఘోదించు</p>	<p>స</p>	<p>అయశ్చలాకారణే</p>	<p>ఇరుముడిగాఁజేయుట</p>
<p>ఘోదపించు</p>	<p>అ</p>	<p>విస్తృతౌ</p>	<p>విస్తరించుట</p>
<p>ఘోన్నగించు ఘోన్నగిల్లు ఘోన్నగిలు</p>	<p>అ</p>	<p>కాశ్యే</p>	<p>కృశించుట</p>

ధాతువు.	సంస్కృతాగ్రము	తెనుఁగ్రము.
సమాశించు	అ అనుపహతీకరణే మనఃప్రణిధానేచ	చెడకుండంజేయుట మనస్సును సావధానముగఁ జేయుట
సమయు	అ నాశే	నశించుట
సమకట్టు	అ ఉద్యోగే స ఉద్యోజనేచ	ఉద్యుక్తుడవుట ఉద్యోగింపంజేగుట
సమర్తాడు	అ ప్రథమరజోదర్శనే	ప్రథమమురజస్వలయకాట
సమకూడు సమకూరు	అ ఆనుకూల్యే	అనుకూలమవుట
సమించు		
సరబడించు	అ స్నేహే	స్నేహమవుట
సరియు	అ అపర్యాప్తస్యపర్యా	చాలని వస్తువునైనను చాలిన
సరుదు	స ఘస్యవావస్తునస్స	వస్తువునైనను అందఱకు సరిగాఁ
సరుసు	గ్రా ర్వేహంవిభజనే	బంచిపెట్టుట
సరిపోవు	అ సమీభావే కాలక్షేపే అనందిగ్గీభవనేచ	సమమవుట కాలముగడచుట సందేహము పోయినదగుట
సరిపుచ్చు	స సమీకరణే కాలనయనే అనందిగ్గీకరణేచ	సమముగఁజేయుట కాలముగడపుట సందేహము పోయినదానిగాఁ జేయుట
సరిపచ్చు	అ సామ్యే అనందిగ్గీభవనే	సమమవుట సందేహముపోయినదవుట
సరిపడు	అ అనురూపతాయాఁచ	తరిగదవుట
సరితీయు	స రజ్జస్వర్ణలతాదేర్ణీ ర్ణీభవనాయుర్జ్జ	త్రాడు- బంగారుతీగ- మొదల యినవానినిబొడుగుచేయుటకై లాగుట
సలుపు	స కరణే నయనే వేదనావిశేషేచ	చేయుట గడపుట-మాటలుసలిపినని తీపులుతీయుట గ్రా.

ధాతువు		సంస్కృతార్థము.	తెనుగర్థము.
రలవరించు గ్రా.	అ	జ్వరాఙ్భే పులకోద్దమేచ	జ్వరము వచ్చుటకారంభించుట రోమాంచితమవుట
నరు	అ	శైథిల్యే గతౌచ	శిథిలమవుట పోవుట
నవరించు	స	యథాస్థాననివేశనే సమ్యక్కరణేచ	యథాస్థానముగా నుంచుట బాగుచేయుట
సాఁతు	స	పోషణే	పోషించుట
సాఁగు	అ	గతౌ నిర్వృత్తౌ ప్రసరణేచ	పోవుట నెఱవేఱుట ప్రసరించుట-అనఁగాఁ బొడు గయ్యెనుట
సాఁగించు	స	యాపనే నిర్వర్తనేచ	పోవునట్లుచేయుట నెఱవేఱుజేయుట
సాఁచు	స	ప్రసారణే	ప్రసరింపజేయుట
సాతాళించు	స	మృదబీజాదీనాం స్వ ల్పస్నేహేనపచనే	మెత్తనివిత్తులు మొదలైనవా నిని జమురు కొఁచెముగా వేసి కక్కముసేయుట
సాఁపు	స	ప్రసారణే	ప్రసరింపజేయుట
సాపడు	}	స	భోజనే
సాపాడు			
సాబడు			
సిగుపడు	}	అ	బలహానా నైవ్యేచ
సుక్కు			
సుడియు			
సుపసు(గ్రా)	}	అ	అగ్రహోపస్థానే భిష్టిభూతే
సుడిగాను			వేష్టనేచ
సుడిగాను	అ	వేష్టనే	చుట్టుకొనుట చుట్టుకొనుట

ధాతువు	స. స్కంధము.	సంకేతము.
నుడివడు	అ చునఃకాలుష్యేణపంభ్రమే	మనస్సునఁ గలఁతచేతఁ దొలుపడుట
సునాయించు	స వసానిస్పృహణశే	దోవతి మొదలైనదాని నాయత్తముగఁ జేయుట
సుగాళించు	స అలక్ష్మ్యేకరణేవిధూననేచ	అలక్ష్మ్యమునేయుట విదిలింపట
సురగు	ఆ పలాయనే	పలాయించుట
సుతిసుతిలాడు	అ శుష్కపర్ణాదీనాం దాహే	ఎండ్రాకులు మొదలైనవి కాఁట
సెగించు	అ అసహనే	అసహ్యపఱుట
సెలయు	అ అత్యుద్రౌ	చెలఁచుట
సెలగు	స అవతిక్షణే	క్రిందుగాఁ జెప్పుట
సెఱచు	స సహనే	సహించు
సెఱించు	అ మత్తతాయాం శాంతౌ	మత్తుకొనట గా. బడలుట
సోక్తు	స శోభా నూం	శోభించుట
సోగయు	అ మూర్ఖానూం	మూర్ఖులౌచుట
సోపిల్లు	అ నిస్సత్వతాయాం	నిస్సత్వుండవుట
సొంపారు	స స్పృశ్యే	స్పృశించుట
సొమ్మిల్లు	స పాస్తౌచ	పొందుట
సొమ్మసిల్లు	అ పితౌదివైవశ్యే	పితౌదులచేత వివశుండవుట
సొలయు	స పరాజయేచ	ఓడుట
సొలియు	స అవలంబనే	అవలంబించుట
సోకు	స సన్నిధానేచ	దాపునఁ జేరియుండుట
సోలు	అ విజృంభణే	విజృంభించుట
హత్తు	స అతిశాయనేచ	అతిశయించుట

హ

